

PREBIVALCI POMURJA!

Udeležite se v nedeljo osrednje občinske proslave v počastitev 40. obletnice KPJ in SKOJ pred Carinarnico v Radgoni!

GLASILO
SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE
MURSKA SOBOTA
21. MAJA 1959
Leto XI Stev. 20
Cena din 10.—

Pomurški vestnik

V nedeljo, 24. maja - v Gornji Radgoni PRAZNOVANJE VELIKE OBLETNICE

Osrednja občinska proslava v počastitev 40-letnice KPJ bo v Gornji Radgoni 24. maja. Na ta dan pred 41. leti je vzplamtel v Radgoni vojaški upor, ki so ga v znak sovražstva in nezadovoljstva do avstrijske propadajoče monarhije spontano organizirali slovenski vojaki 97. polka. Upor, v katerem so sodelovali predvsem povratniki iz Rusije, je bil mogočen odsev zmagovite Oktobrske revolucije, prežet z duhom naprednih gibanj v domovini. Bil je to borbeni klic po svobodi, miru in združitvi jugoslovanskih narodov. Režimu je uspelo upor zadušiti, ni pa mogel zadušiti ognja, ki je gorel v srcih revolucionarnih upornikov, v srcih vsega slovenskega ljudstva. Žrtve upora počivajo na domačem pokopališču v Gornji Radgoni. Njihov grob krasi zelenje in cvetje v svobodni domovini, danes v resnično svobodni, kot so jo hoteli doživeti sami.

Zgodovinski dogodki radgonskega upora spadajo v obdobje obsežnega naprednega gibanja pri naših narodih, iz katerega se je rodila 20. aprila 1919 Komunistična Partija Jugoslavije.

vednega slovenstva, še več, dovolilo se je, celo ob Hitlerjevem pohodu, delovanje legalne fašistične organizacije, ki je ob raznih priložnostih pokazala svoj pravi obraz in načrtno pripravljala pot za fašistični napad na Jugoslavijo.

Ekonomsko-socialne razmere so bile neznosne. Lastnina velikih področij najlepših vinogradov je še vedno ostala v rokah nemške gospode, ki je znala temeljito izkoriščati brezpravne delavce in vničarje in jih hkrati politično in narodnostno zatirala. Zemlja malih in srednjih delovnih kmetov, katerih položaj je bil brezizhoden, pa je tudi množično prehajala v roke domače buržoazije, ki si je iz žuljev revnega ljudstva kovala profite in načrtno razlaševala kmeta ter ga spravljala v brezpraven položaj.

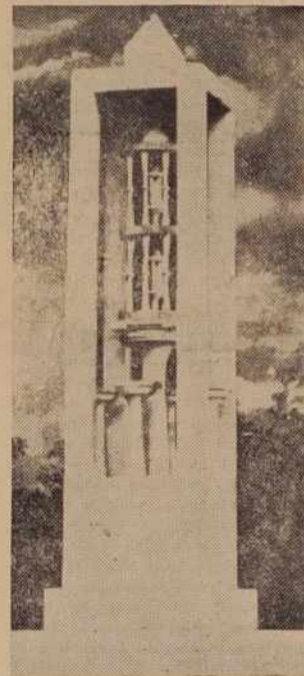
Piše: predsednik ObLO Gornja Radgona Branko Zadravec

Strankarski sistemi so ob raznih državnih volitvah in ob drugih priložnostih s praznimi obljubami zavajali državljane — volivce in skušali pridobiti njihove glasove, da bi se dokopali do oblasti, čeprav so v bistvu vodili vsi enako protiljudsko politiko. Med podeželskim ljudstvom je vladala silna kulturna in politična zaostalost, kar je nedvomno koristilo tedanjemu režimu.

Takšen je bil položaj delovnega človeka tudi ob meji — podoben vsem ostalim pokrajnam, morda s to razliko, da je tu v veliki meri gospodarila poleg domače buržoazije še tujca, slovenskemu življu sovražna gospoda. Ljudstvo pa je težilo k svobodi, politični in socialni enakopravnosti, katera je morala biti izbojevana in priborjena z velikimi žrtvami.

Prav Komunistična partija Jugoslavije, ki je zrasla iz delavskega razreda, je povzdignila svoj glas proti političnemu

zatiranju in kapitalističnemu izkoriščanju ter se odločno borila na čelu delovnih množic do dokončne zmage. V izredno težavnih okoliščinah ilegalnega boja nad 25 let, je Komunistična partija ob zavestni podpori delovnih množic, ustvarila s končno zmago v narodnoosvobodilni borbi in ljudski revoluciji nov socialistični družbeni red, v katerem si kuje ljudstvo samo usodo pravičnejšega in srečnejšega življenja. Moralno

Svetilnik v Radgoni — v spomin padlim žrtvam upora in Maistrovim borecem, ki so ga Nemci leta 1944 porušili

politični ideali, za katere so žrtvovali svoja življenja tisoči komunistov in desetisoči borcev v NOV se uresničujejo, hkrati pa nalagajo nam in po-

znejšim rodovom dolžnost, da se teh žrtev spominjamo z veliko hvaležnostjo in da bomo znali vedno in proti vsakomur braniti velike pridobitve ljudske revolucije, ki je prinesla tudi našemu obmejnemu prebivalstvu velike pozitivne spremembe. Gornja Radgona in njena širša okolica je v obdobju narodnoosvobodilne vojne izpričala svojo politično zavest, ki je ni mogel streči še tako kruti fašistični teror. Ze v polletju 1941. leta so se osnovali prvi odbori Osvobodilne fronte v Gornji Radgoni in na Kapeli, pozneje pa tudi v mnogih drugih krajih. Preseljevanja, internacije, zapori in streljanja niso mogli zadušiti začete upor, nasprotno, ta je razplamtel skoraj povsod, ljudstvo pa je izreklo tudi svojo obsodbo nad rednimi izrodki in hlapci hitlerizma.

V Apaški dolini so bile poleg zavednih domačinov naseljene številne nove družine skoraj iz vseh krajev Slovenije, predvsem družine borcev narodnoosvobodilne vojne.

(Nadaljevanje na 4. strani)

PREDSTAVNIKI DELOVNIH LJUDI POMURJA
BODO PONESLI POZDRAVE IN ČESTITKE

tovarišu Titu za 67. rojstni dan

Za 67. rojstni dan tovariša Tita mu tudi delooni ljudje Pomurja čestitamo in želimo, da bi še mnoga leta vodil naše narode pri graditvi socialistične domovine.

Pozdrave iz Pomurja bo tovarišu Titu ponesla delegacija, ki je sestavljena iz predstavnika delovnega kolektiva, predstavnika mladinske organizacije in dveh pionirjev. Predstavniki delovnega kolektiva je tovariš Ivan Kovač, kmetijski tehnik, član UO Vinogradniškega gospodarstva iz Gornje Radgone. Poleg tega je tov. Kovač predsednik sindikalne podružnice, član občinskega sindikalnega sveta in član drugih političnih organizacij. Kolektiv VG ga je predlagal za sprejem pri tovarišu Titu, ker je marljivo in prizadeven član kolektiva ter politično aktiven delavec.

Mladino bo zastopal Janez Cifer, član Občinskega komiteja LMS Murska Sobota. Tovariš Cifer je monter pri Pošti, vendar se zanima in aktivno dela tudi v aktivu mladih zadrugnikov pri kmetijski zadrugi v Martjancih. V podjetju, kjer je zaposlen, je član delavskega sveta, delaven pa je tudi v gasilskem društvu in v strelski družini.

Najmlajša zastopnika iz Pomurja pa sta Beno Makovec, učenec osnovne šole »France Prešern« iz Ljutomeru in Dušan Petrovič, učenec II. osn. šole iz Lendave. Oba sta zelo delavna in priljubljena med svojimi vrstniki, pa tudi učitelji ju cenijo, ker sta tudi odlična dijaka.

To so naši predstavniki, ki bodo 22. maja v imenu vseh delovnih ljudi Pomurja čestitali maršalu Titu za 67. rojstni dan.

Občinska konferenca ZKS v Radgoni

KOMUNISTA VREDNOTIMO PO NJEGOVEM VPLIVU NA OKOLICO

Občinske partijske konference v Radgoni, ki je bila v ponedeljek, so se poleg 66 delegatov udeležili še sekretar OK ZKS za okraj Murska Sobota JAN ROS, član OK ZKS HENRIK RIBIČ in komandant radgonskega garnizona major MARKO SODJO. Konferenco so pozdravili radgonski pionirji in ji zaželeli uspeh pri delu, delegati pa so poslali s konference brzovavno čestitko sekretarju CK ZKS Mihi Marinku.

Kot v obširnem poročilu, ki ga je delegatom podala sekretarka občinskega komiteja MARIJA LEVARJEVA, so tudi delegati v razpravi kritično ocenili delo komunistov na vseh področjih družbenega življenja.

Marija Levarjeva, sekretarka občinskega komiteja ZKS, je v svojem poročilu obširno analizirala vlogo komunistov pri nekaterih najbolj aktualnih nalogah, kot je pogodbeno sodelovanje v kmetijstvu itd. Dejala

je, da je bila jesenska setev najboljše izvedena v KZ Radenci, da pa se je kljub temu pokazalo pri vseh kmetijskih zadrugah na območju radgonske občine občutno pomanjkanje strokovnega kadra.

Za tem je ocenila delo občinskega komiteja in ugotovila, da so posamezni člani komiteja premalo dosledno izvajali določene naloge. Dobri del poročila pa je obsegal oceno posameznih osnovnih organizacij, njihovih del in pomanjkljivosti.

Ugotovila je, da je zavladala med komunisti v vseh osnovnih organizacijah določena mlahnost do najbolj aktualnih problemov. To se kaže v neaktivnosti komunistov, v slabopripravljenih sestankih, ki

pogostokrat ne pomenijo priprave za določeno akcijo, in v premajhni skrbi osnovnih organizacij za pomlajevanje svojih vrst. Med komunisti v sami Radgoni pa so zavladale tu in tam tudi nezdrave malomeščanske tendence, ki nimajo pravih skupnega z nalogami in delom Zveze komunistov. Zaradi nedejavnosti komunistov ni čutili marsikje, kot na primer v Radgoni, mladinskega akcija, premalo živahno pa je delo tudi v vseh ostalih organizacijah in društvih.

Vendar bi bila ocena dela komunistov preveč enostranska, če bi ne videli poleg teh pomanjkljivosti tudi dela večine članov Zveze komunistov, ki so dosledno izvajali vsakdanje naloge in vztrajno zagovarjali načela naše socialistične izgradnje, je dejala v svojem poročilu tov. Levarjeva.

Ob koncu omenja poročilo še ideološko delo med komunisti, pri čemer je omenjeno, da je bila v tem oziru nekoliko pomanjkljiva tudi pomoč osnovnim organizacijam s strani komunistov za ideološko vzgojo pri občinskem komiteju ZKS.

Tudi razprava, v kateri so sodelovali Mladen Tancer, Edo Krajčevič, Branko Zadravec, Manko Golar in drugi, je nakazala nekatere napake, ki se pojavljajo pri vsakodnevnem delu. Razprava je med drugim tudi pokazala, da bo potrebne pri nadaljnjem delu več zavestne discipline in splošne aktivnosti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

SPORED

osrednje občinske proslave v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ 24. maja v G. Radgoni.

Sobota 25. maja.

Ob 17. uri vsaditev spominske tipe in polaganje vencev, ob 20.30 baklada in kresovanje. Nedelja 24. maja.

Ob 5. uri budnica, ob 9. uri sprejem gostov, začetek proslave ob 9.30.

Popoldne velike konjske dirke na radgonskem hipodromu.

Občanom in vsem udeležencem osrednje proslave v počastitev 40-letnice naše Partije in SKOJ ter ob obletnici radgonskih dogodkov 24. maja 1918, čestitamo in želimo še večje uspehe pri delu.

Občinski komite ZKS
Gornja Radgona

Občinski odbor SZDL
Gornja Radgona

Občinski ljudski odbor
Gornja Radgona

Občinski odbor Zveze borcev
Gornja Radgona

POMEMBNO PRAZNOVANJE

Ob Dnevu prosvetnih delavcev Pomurja v M. Soboti

V soboto dopoldne je bila v Murski Soboti proslava Dneva prosvetnih delavcev Pomurja, ki je bila posvečena tudi 40-letnici ZKJ. Poleg številnih gostov so se udeležili še: član Izvršnega sveta LRS Vladko Majhen, sekretar OK ZKS Jan Ros, zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft, predsednik OLO Rudi Čačinovič in drugi.

V uvodnem govoru na slavnostnem zborovanju, ki je bilo dopoldne v kino dvorani, je urednik Okrajnega odbora Zdrženja učiteljev in profesorjev Janko Belec misal namen te prve proslave Dneva prosvetnih delavcev in odkritja spomenika padlim prosvetnim delavcem, ki so službovali v Pomurju. Proslavo sta pozdravila tudi preds. OLO Rudi Čačinovič in predsednik republiškega sveta za šolstvo, tov. Vladko Majhen, ki je v svojem govoru najprej orisal vlogo in pomen KPJ v 40-letnem obstoju, nato pa je spregovoril nekaj o dosežanjem delu in o prihodnjih nalogah prosvetnih delavcev v reformirani šoli. Tov. Majhen je v svojem govoru tudi pripočal, naj bi se učitelji zadržali dalj časa na isti šoli, da se tako vzdržijo v krajševne razmere, ker bo taka stalnost precej

prispevala k razvoju našega šolstva.

Po zborovanju je bilo v soboškem parku odkritje spomenika v NOB padlim 47 prosvetnim delavcem, ki so službovali v Pomurju. Čakrila ga je tov. Poldka Kosova, predvojnja napredna delavka, ki je kot učiteljica službovala v Murski Soboti, govorila pa sta tov. Čeh, učitelj — bavec iz leta 1942 in predsednik Sveta za prosveto in kulturo OLO Murska Sobota, profesor Janko Liška. Odkritja se je udeležilo precej ljudi, zastopniki šol in raznih organizacij pa so položili številne vence.

Popoldne je bil v dvorani kina »Park« koncert učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«, za udeležence te proslave, zvečer pa za širše množice. Pevski zbor je gostoval tudi pri Gradu in v Lendavi, kjer je bila kakor v Soboti dobra udeležba.

V okviru praznovanja Dneva prosvetnih delavcev so se zbrali v Murski Soboti prosvetni delavci iz vsega Pomurja, ki so si tega dne tudi ogledali nekatere soboške kulturne ustanove.

J. S.

Z velikega slavja ob Dnevu prosvetnih delavcev v Soboti: odkritje spominske plošče v NOB padlim prosvetnim delavcem v soboškem parku

Ko letos praznujemo njeno 40-letnico, njeno revolucionarno pot neprestanih borb in težkih žrtev, smo izbrali prav dan, ki nas spominja na radgonske junake, kot dostojen datum za veliko politično manifestacijo v čast jubilejne obletnice ZKJ v naši občini.

40 let delovanja Komunistične partije Jugoslavije je tesno povezano z razvojem in življenjem tukajšnjega obmejnega svobodomiselnega in socialno čutečega prebivalstva. Neljudski vladajoči režimi so v bivši Jugoslaviji dovoljevali prav na tej meji bohotenje nemških šovinističnih elementov, kar je močno žalilo nacionalni čut za-

PREBIVALCI POMURJA!

Udeležite se v nedeljo osrednje občinske proslave v počastitev 40. obletnice KPJ in SKOJ pred Carinarnico v Radgoni!

GLASILO
SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

MURSKA SOBOTA
21. MAJA 1959

Leto XI Stev. 20
Cena din 10.—

Pomurški vestnik

V nedeljo, 24. maja - v Gornji Radgoni PRAZNOVANJE VELIKE OBLETNICE

Osrednja občinska proslava v počastitev 40. letnice KPJ bo v Gornji Radgoni 24. maja. Na ta dan pred 41. leti je vzplamtel v Radgoni vojaški upor, ki so ga v znak sovraštva in nezadovoljstva do avstrijske propadajoče monarhije spontano organizirali slovenski vojaki 97. polka. Upor, v katerem so sodelovali predvsem povratniki iz Rusije, je bil mogočen odsev zmagovite Oktobrske revolucije, prežet z duhom naprednih gibanj v domovini. Bil je to borbeni klic po svobodi, miru in združiti jugoslovanskih narodov. Režimu je uspelo upor zadušiti, ni pa mogel zadušiti ognja, ki je gorel v srcih revolucionarnih upornikov, v srcih vsega slovenskega ljudstva. Zrte upora počivajo na domačem pokopališču v Gornji Radgoni. Njihov grob krasi zelenje in cvetje v svobodni domovini, danes v resnično svobodni, kot so jo hoteli doživeti sami.

Zgodovinski dogodki radgonskega upora spadajo v obdobje obsežnega naprednega gibanja pri naših narodih, iz katerega se je rodila 20. aprila 1919 Komunistična Partija Jugoslavije.

SPORED

osrednje občinske proslave v počastitev 40. letnice KPJ in SKOJ 24. maja v G. Radgoni.

Sobota 23. maja.

Ob 17. uri vsaditev spominske lipe in polaganje vencev, ob 20.30 baklada in kresovanje.

Nedelja 24. maja.

Ob 5. uri budnica, ob 9. uri sprejem gostov, začetek proslave ob 9.30.

Popoludne velike konjske dirke na radgonskem hipodromu.

Občanom in vsem udeležencem osrednje proslave v počastitev 40. letnice naše Partije in SKOJ ter ob obletnici radgonskih dogodkov 24. maja 1918. čestitamo in želimo še večje uspehe pri delu.

Občinski komite ZKS
Gornja Radgona

Občinski odbor SZDL
Gornja Radgona

Občinski ljudski odbor
Gornja Radgona

Občinski odbor Zveze borcev
Gornja Radgona

Ko letos praznujemo njeno 40. letnico, njeno revolucionarno pot neprestanih borb in težkih žrtev, smo izbrali prav dan, ki nas spominja na radgonske junake, kot dostojen datum za veliko politično manifestacijo v čast jubilejne obletnice ZKJ v naši občini.

40 let delovanja Komunistične partije Jugoslavije je tesno povezano z razvojem in življenjem tukajšnjega obsejnega svobodomiselnega in socialno čutečega prebivalstva. Neljudski vladajoči režimi so v bivši Jugoslaviji dovoljevali prav na tej meji bohotenje nemških šovinističnih elementov, kar je močno žalilo nacionalni čut za

vednega slovenstva, še več, dovolilo se je, celo ob Hitlerjevem pohodu, delovanje legalne fašistične organizacije, ki je ob raznih priložnostih pokazala svoj pravi obraz in načrtno pripravljala pot za fašistični napad na Jugoslavijo.

Ekonomsko-socialne razmere so bile neznosne. Lastnina velikih področij najlepših vinogradov je še vedno ostala v rokah nemške gospode, ki je znala temeljito izkoristiti brezpravne delavce in vinarje in jih hkrati politično in narodnostno zatirala. Zemlja malih in srednjih delovnih kmetov, katerih položaj je bil brezizhoden, pa je tudi množično prehajala v roke domače buržuazije, ki si je iz žuljev revnega ljudstva kovala profite in načrtno razlaševala kmeta ter ga spravljala v brezpraven položaj.

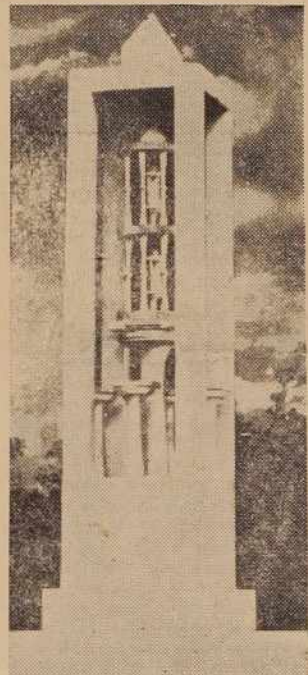
Piše: predsednik ObLO Gornja Radgona Branko Zadravec

Strankarski sistemi so ob raznih državnih volitvah in ob drugih priložnostih s praznimi obljubami zavajali državljane — volivce in skušali pridobiti njihove glasove, da bi se dokopali do oblasti, čeprav so v bistvu vodili vsi enako protiljudsko politiko. Med podeželskim ljudstvom je vladala silna kulturna in politična zaostalost, kar je nedvomno koristilo tedanjemu režimu.

Takšen je bil položaj delovnega človeka tudi ob meji — podoben vsem ostalim pokrajnam, morda s to razliko, da je tu v veliki meri gospodarila poleg domače buržoazije še tuja, slovenskemu živju sovražna gospoda. Ljudstvo pa je težilo k svobodi, politični in socialni enakopravnosti, katera je morala biti izbojevana in priborjena z velikimi žrtvami.

Prav Komunistična partija Jugoslavije, ki je zrasla iz delavskega razreda, je povzdignila svoj glas proti političnemu

zatiranju in kapitalističnemu izkoriščanju ter se odločno borila na čelu delovnih množic do dokončne zmage. V izredno težavnih okoliščinah ilegalnega boja nad 25 let, je Komunistična partija ob zavestni podpori delovnih množic, ustvarila s končno zmago v narodnoosvobodilni borbi in ljudski revoluciji nov socialistični družbeni red, v katerem si kuje ljudstvo samo usodo pravičnejšega in srečnejšega življenja. Moralno

Svetilnik v Radgoni — v spomin padlim žrtvam upora in Maistrovim borcem, ki so ga Nemci leta 1941 porušili

politični ideali, za katere so žrtvovali svoja življenja tisoči komunistov in desetstični borcev v NOV se uresničujejo, hkrati pa nalagajo nam in po-

znejšim rodovom dolžnost, da se teh žrtev spominjamo z veliko hvaležnostjo in da bomo znali vedno in proti vsakomur braniti velike pridobitve ljudske revolucije, ki je prinesla tudi našemu obmejnemu prebivalstvu velike pozitivne spremembe. Gornja Radgona in njena širša okolica je v obdobju narodnoosvobodilne vojne izpričala svojo politično zavest, ki je ni mogel streti še tako kruti fašistični teror. Ze v poletju 1941. leta so se osnovali prvi odbori Osvobodilne fronte v Gornji Radgoni in na Kapeli, pozneje pa tudi v mnogih drugih krajih. Preseljevanja, internacije, zapori in streljanja niso mogli zadušiti začete upora, nasprotno, ta je razplamtel skoraj povsod, ljudstvo pa je izreklo tudi svojo obsodbo nad redkimi izrodki in hlapci Hitlerizma.

V Apaki dolini so bile poleg zavednih domačinov naseljene številne nove družine skoraj iz vseh krajev Slovenije, predvsem družine borcev narodnoosvobodilne vojne.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Občinska konferenca ZKS v Radgoni

KOMUNISTA VREDNOTIMO PO NJEGOVEM VPLIVU NA OKOLICO

Občinske partijske konference v Radgoni, ki je bila v ponedeljek, so se poleg 66 delegatov udeležili še sekretar OK ZKS za okraj Murska Sobota JAN ROS, član OK ZKS HENRIK RIBIC in komandant radgonskega garnizona major MARKO SODJO. Konferenco so pozdravili radgonski pionirji in ji zaeleli uspeh pri delu, delegati pa so poslali s konference brzojavno čestitko sekretarju CK ZKS Mihi Marinku.

Kot v obširnem poročilu, ki ga je delegatom podala sekretarka občinskega komiteja MARIJA LEVARJEVA, so tudi delegati v razpravi kritično ocenili delo komunistov na vseh področjih družbenega življenja.

Marija Levarjeva, sekretarka občinskega komiteja ZKS, je v svojem poročilu obširno analizirala vlogo komunistov pri nekaterih najbolj aktualnih nalogah, kot je pogodbeno sodelovanje v kmetijstvu itd. Dejala

je, da je bila jesenska setev najboljšje izvedena v KZ Radenci, da pa se je kljub temu pokazalo pri vseh kmetijskih zadrgah na območju radgonske občine občutno pomanjkanje strokovnega kadra.

Za tem je ocenila delo občinskega komiteja in ugotovila, da so posamezni člani komiteja premalo dosledno izvajali določene naloge. Dobri del poročila pa je obsegal oceno posameznih osnovnih organizacij, njihovih del in pomanjkljivosti.

Ugotovila je, da je zavladala med komunisti v vseh osnovnih organizacijah določena mlahnost do najbolj aktualnih problemov. To se kaže v neaktivnosti komunistov, v slabo pripravljenih sestankih, ki

pogostokrat ne pomenijo priprave za določeno akcijo, in v premajhni skrbi osnovnih organizacij za pomlajevanje svojih vrst. Med komunisti v sami Radgoni pa so zavladale tu in tam tudi nezdrave malomeščanske tendence, ki nimajo prav nič skupnega z nalogami in delom Zveze komunistov. Zaradi nedejavnosti komunistov ni čutili marsikje, kot na primer v Radgoni, mladinskega aktiva, premalno živahno pa je delo tudi v vseh ostalih organizacijah in društvih.

Vendar bi bila ocena dela komunistov preveč enostranska, če bi ne videli poleg teh pomanjkljivosti tudi dela večine članov Zveze komunistov, ki so dosledno izvajali vsakdanje naloge in vztrajno zagovarjali načela naše socialistične izgradnje, je dejala v svojem poročilu tov. Levarjeva.

Ob koncu omenja poročilo še ideološko delo med komunisti, oni čemer je omenjeno, da je bila v tem oziru nekoliko pomanjkljiva tudi pomoč osnovnim organizacijam s strani komiteja za ideološko vzgojo pri občinskem komiteju ZKS.

Tudi razprava, v kateri so sodelovali Mladen Tancer, Edo Krajncević, Branko Zadravec, Manko Golar in drugi, je nakazala nekatere napake, ki se pojavljajo pri vsakodnevnem delu. Razprava je med drugim tudi pokazala, da bo potrebna pri nadaljnjem delu več zavestne discipline in splošne aktivnosti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z velikega slavlja ob Dnevu prosvetnih delavcev v Soboti: odkritje spominske plošče v NOB padlim prosvetnim delavcem v soboškem parku

TEDEN MLADOSTI V BELTINCIH

Občinski komite LMS v Beltincih je letos dobro pripravil praznovanje Tedna mladosti. Koordiniral je delo mladinskih aktivov in sestavil program, ki ga sedaj že uresničujemo. Na splošno je čutili v organizaciji precejšnjo aktivnost, vključila se je tudi v republiško mladinsko tekmovanje za počastitev obletnice ZKJ in SKOJ. V tem času je bilo ustanovljenih po osnovnih šolah tudi pet novih aktivov, ki sedaj tekmujemo med seboj.

V okviru praznovanja Tedna mladosti so pripravili dve kulturni prireditvi in sicer eno vaje, drugo pa aktiv Melinci — Crenovci, ki bo pa na Bistrici. Poleg tega bo organizacija pripravila razna športna tekmovanja, baklado, taborni ogenj, mladinske zabave in razstavo izdelkov vajencev.

N. B.

UGODNE OCENE zadružnega sodelovanja v radgonski občini

Radgonska kmetijska posloona zveza je lani dobro gospodarila, saj je napravoila kar 105 milijone din prometa. Teža je dosegla predosem s kmetijskimi pridelki. Lansko leto, ko so imeli v sklopu še gozdarstvo, ki ga je pozneje prevzela GPZ Murska Sobota, so obnovili tudi precej gozdov.

Letošnjega četrtnega plana sicer niso dosegli, to pa predvsem zaradi slabe situacije pri prodaji vina; dosežen pa je bil plan dohodkov. Poslovna zveza ima na svojem področju dobre kmetijske zadruge, ki žanjejo najlepše uspehe pri pogodbenem pitanju živine. Letos imajo sklenjene pogodbe za pitanje 226 glav goveje živine in 1232 bekonov nemške oplenjene pasme. Tudi pri pogodbenem pridelovanju so dosegli prve rezultate. V pogodbenem sodelovanju je zasejanih 205 ha italijanske pšenice, 66 ha hibridne koruze ter zasajanih 79 ha krompirja. Poleg tega pa imajo v sodelovanju še 48 ha travnikov. Posevki italijank se močno razlikujejo od domačih in so

le ponekod malo zapleveljeni. Ugotovili so, da so rezultati pogodbenega sodelovanja precej odvisni od združnih svetov ter posameznih uslužbencev, ki so bili ponekod premalo prizadevani.

Najboljše rezultate je pri pogodbenem sodelovanju dosegla KZ Radenci, ki je plan močno presežila. Pri koruzi za 22 ha, pri krompirju za 50, pri travništvu pa za 14 ha, precej pa je bil presežen tudi pri pšenici. Prav tako imajo v pogodbenem sodelovanju 79 glav goveje živine in 648 prašičev! Precejšnje težave so imeli ob setvi z umetnimi gnojili, ki so jih imeli na zalogi le po akcijskem programu, vendar pa so takrat ukrenili vse potrebno, da so dobili zadovoljive količine gnojil ter s setvijo končali še ob pravem času. KZ Radenci je bila med prvimi, kjer so pričeli in zaključili s pogodbami. Po vsem tem dokaj lahko ugotovimo, da so zadržniki na tem področju že prišli do zaključka, da imajo od pogodbenega sodelovanja nedvomne koristi, saj se tudi pridelki spričo strojne obdelave in pravičnega gnojenja močno poveča.

Pri radenski zadrugi imajo na 2 ha urejeno poljskono pridelavo, ki jo stalno kontrolira kmetijski tehnik Janko Slana. Vedno ga bomo našli med posevki, za katere skrbi z vsem strokovnim znanjem. Prav tako ima-

ta z upravnikom nedvomne zasluge za višino sklenjenih pogodb. Kmetijska zadruga Radenci je vsekakor med prvimi v Pomurju, ki so presegle plan in prav bi bilo, da bi po njihovem vzgledu delale tudi ostale zadruge.

Dobre uspehe sta pri pogodbenem sodelovanju dosegli tudi KZ Radgona in Apače.

LETOS 53 MILIJONOV DINARJEV ZA REGULACIJO MURE

Zvezna komisija za vodno gospodarstvo je odobrila proračun letošnjih regulacijskih del na Muri v znesku 50 milijonov dinarjev. Razen tega je predvidenih nekaj čez 3 milijone dinarjev republiških sredstev. Omenjena sredstva se nanašajo na regulacijska dela samo na odseku med avstrijsko-jugoslovansko mejo do republiške meje med našo republiko in republiko Hrvaško. Sredstva za regulacijo Mure vzdolž njenega celotnega toka pa znašajo nekaj čez 70 milijonov din.

VAJENSKI DAN V RADGONI

Radgonski vajenci so za dan svojega praznika pripravili bogat kulturni spored, s sodelovanjem jazz orkestra, tamburaškega orkestra, pevskega zbora in recitatorjev iz Vajenske šole.

Letošnja razstava, ki so jo odprli že v nedeljo, prikazuje precej kvalitetne izdelke tamkajšnjih vajencev, v katerih se zrcali usposobljenost in natančnost naših mladih učencev.

Za razstavo je veliko zanimanje in si jo je doslej ogledalo precej ljudi.

10. OBLETNICA PODJETJA »MIZARSTVO«
Ljutomersko podjetje »Mizarstvo« je pred kratkim praznovalo 10-letnico obstoja ter ob tej priložnosti razvilo tudi sindikalni prapor.

Pripravili so pisan kulturni spored, ki so ga izvajali: pevski zbor Vajenske šole pod vodstvom Olge Stajnik, godba na pihala in recitatorji. Zgodovino tega mladega podjetja, ki se je precej usposobil, je podal predsednik delavskega sveta, v imenu sindikalne podružnice pa je spregovoril tov. Lebarič.

Dokumentarni film o Muri

V kratkem bomo gledali tudi v Pomurju dokumentarni film na ozkem traku »Bregovi Mure«. Film je posvečen 40-letnici ZKJ. V glavnem prikazuje film dela pri regulaciji Mure in vsa glavna središča Pomurja. Film sta izdelala M. Cilar in J. Skok, člana amaterskega filmskega kluba Elektra v Ljubljani. Pri scenariju so sodelovali ing. Puppis, I. Slekovec in I. Kreft.

jo na poravnalne svete in seveda, če bo pred tem svetom dosežena poravnava resnična in verodostojno izkazana, jo bodo potem tudi vsi organi upoštevali.

To je nekaj misli o praksi, ki so jo drugod že dosegli poravnalni sveti, in o problematiki, ki nas tišči in nam ne dela časti, saj je pomislimo, da smo n. pr. lansko leto imeli že enega storilca kaznivega dejanja na 100 prebivalcev v bivši občini Murska Sobota, na 110 v bivši občini Lendava itd.

Razvoj poravnalnih svetov bo moralo dajati vso potrebno pomoč družino pravnikov po svojih članih in to predvsem kot družbeni delavci in manj pa v okviru tolmachenja nekih formalnih predpisov. Osnovni princip v delu poravnalnih svetov mora biti socialistična zavest in uspehi bodo v tem, če jo bodo znali vzbuditi tudi pri drugih in na tej osnovi doseči ureditev spornih zadev med posameznimi strankami.

Te misli naj bodo uvod v živahno diskusijo o nakazanih vprašanjih in uspehi ne bodo izostali, če bomo vsi čutili potrebo po takem družbenem organu in čim manj bo nesocialističnih odnosov, tem bolje bo življenje in tem hitreje bomo šli naprej po poti, ki nam jo je začrtal na VII. kongresu ZKJ sprejeti program.

Vanek Šiftar

40 LET REVOLUCIONARNEGA DELOVANJA ZKJ

ČUJE SE ODMEV KORAKOV . . .

Napredni slovenski pravniki so protestirali tako, da so sestavili posebno peticojo Kraljevskemu namestništvu. Ta peticoja je bila razmnožena in razposlana po Sloveniji ter imela močan odmev v Ljubljani, Mariboru in Jesenicah. Peticojo zaradi njenega pomena in vsebine objavljamo v celoti, po originalu, ki je vložen med letaki v zgodovinskem arhivu CK ZKS in se glasi:

VISOKO KRALJEVO NAMESTNIŠTVO!

Podpisani pravniki in pravniška društva iz Slovenije se s tem poslužujemo ustavne pravice peticoje, s katero apeliramo na najvišjo oblast zaradi pravnega reda in človečanskega dostojanstva državljanov.

Visoko kraljevo namestništvo je takoj po sporazumu med predsednikom ministrskega sveta in predsednikom hrvaške kmečke stranke z dne 26. avg. 1959 preneslo s posebno pooblastilno uredbo zakonodajno oblast začasno na vlado zato, da bi ta izdala lahko sama določene zakone potrebne za izvedbo sporazuma, in spremenila temu nasprotujoče obstoječe. Ta pooblastilna uredba pa ne dovoljuje prekoračiti nobenih drugih ustavnih predpisov, kakor tiste, ki urejajo redno izvajanje zakonodajne oblasti. To se pravi, da je izdajanje izrednih ukrepov s pomočjo te uredbe, ki nasprotujejo drugim določbam ustave, povsem nezakonito, protiustavno.

Kljub temu pa je vlada objavila dne 16. decembra 1959 uredbo, s katero je izredno prekoračila svoje pooblastilo. Uredba vlade nasprotuje namreč ostre prepovedi čl. 9 ustave, ki poročuje eno izmed osnovnih državljanjskih pravic, nasprotuje člena 3. in 7. sporazuma in postrana je celo člen 12. zakona o varstvu javne varnosti in reda v državi. Uredba vlade ne ustreza najosnov-

zdravniške pomoči težko bolnemu akademiku Kovaciču in drugim, najslabša hrana, nezakonito prisvajanje oblasti v taborišču po orožnikih, njih nezmožno šikaniranje in stalne grožnje. Tako se je predvidena preventivna mera konfincije dejansko spremenila v kazen, hušajo odboje, konfiranci pa v brezpravne kaznjence, ki pa niso bili ne zakonito zaslišani, ne obtoženi ne obsojeni.

Zakonito predvidene pritožbe na bana in na notranjega ministra niso imele uspeha. Sele po številnih peticijah s stotinami podpisov, po številnih protestih svojcev in širše javnosti so bili nekateri konfiranci in konfirancinke izpuščene z odredbo notranjega ministra, a so bili hkrati spet brez zakonitega razloga konfirirani v kraju bivanja. Deset konfirancincev iz Slovenije pa je ostalo v Bileci, kjer životarijo v brezpravju in v nečloveških razmerah že peti mesec, ne glede na to, da so bili pravilno neutemeljeno konfirirani, kakor tisti, ki so bili izpuščeni.

Take samovoljne, docela nasprotni naši zakonodaji, ustvarjalno pravne anarhije in negotovosti pri tem pa prezirajoč tudi najosnovnejša načela človečnosti so postopale naše upravne oblasti proti našim državljanom, ki se sploh niso prepregali zoper zakon.

Ker smo prepričani, da ni mogoče odobravati kršenja najosnovnejših pravic, trdno pričakujemo, da bo visoko kraljevo namestništvo povsem ugodilo upravičenim zahtevam konfirancincev in vsaj javnosti ter tako preprečilo nadaljnje kršenje temeljnih zakonov države in poizkušanje človeškega dostojanstva, da bo dalo razveljaviti protinastavno uredbo vlade in konfincijske odloke upravnih oblasti.

da bo pozvalo in dalo pozvati na odgovornost tiste, ki so zagrešili omenjene nezakonitosti, zaradi kakršnih ljudstvo dokončno izgubi za-

Bistriški pionirji tekmujejo

Pionirska organizacija na Bistrici sodeluje pri velškem II. tekmovanju mladih tehnikov v počastitev 40-letnice Zveze komunistov Jugoslavije in SKOJ. V skladu s tem programom so razdeljeni v več krožkov, za nemoteno delo pa so si poiskali tudi posebno sobo.

Pionirski odred je pred nedavnim zaprosil za pokroviteljstvo nad svojim delom Gradbeno industrijsko podjetje

»Gradisc« v Ljubljani. Delovni kolektiv je pokroviteljstvo sprejel in poslal odredu album s fotografijami raznih objektov, ki jih je podjetje zgradilo. Poleg tega je kolektiv pionirjem obljubil, da jih bo povabil v Ljubljano ali pa na morje, če bodo dobro delali. Ta obljuba je vsemu odredu v veliki vzpodbudo in zato pionirji aktivno delajo v vseh krožkih.

—že

Z okrajne skupščine Zveze vojaških vojnih invalidov v Soboti Obračun dveletnega dela

17. maja je bila v Soboti ob dokaj zadovoljivi udeležbi okrajna skupščina Zveze vojaških vojnih invalidov. Skupščini sta prisostvovala tudi člana republiškega odbora Zveze tovariša Franc Strle-Nino in Roman Poločnik, dalje sekretarka okrajnega odbora SZDL tov. Sida Podlessek in drugi.

Organizacijsko poročilo je prebral sekretar Okrajnega odbora tov. Rudolf Rapl-Savo. Iz poročila posnemamo:

Zadnja okrajna skupščina je bila 28. aprila 1957. Okrajni odbor Zveze je imel v svoji mandatu dobi 8 sej predsedstva in 6 sej plenuma. Reševali so številna prečja vprašanja s področja dejavnosti organizacije in izvajali sklepe IV. kongresa ZVVI. Okrajno vodstvo je tolmáčilo članstvu spremembi in dopolnjen invalidski zakon, zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, razne uredbe in drugo.

Invalidi so navlahe visoki starosti uspešno sodelovali v organih družbenega samoupravljanja, bili aktivni pri pripravah in izvedbi volitev poslancev za zvezno in republiško ljudsko skupščino itd. Organizacije so posvečale precejšnjo pozornost invalidom težje kategorije. Okrajni odbor je nudil premalo pomoči občinski organizacijam, to pa zategadelj, ker so člani okrajnega vodstva preveč angažirani na drugih to-

riščih družbene dejavnosti.

V okraju Murska Sobota sedaj deluje 6 občinskih odborov Zveze z 24 osnovnimi organizacijami. Po najnovejših podatkih je sedaj v Pomurju 1525 članov ZVVI, medtem ko je 1587 invalidskih upravičencev, ki so zaslišeni po Zakonu o vojaških vojnih invalidih. Iz tega sledi, da je 42 upravičencev izven organizacije. Toda to so povečini starejši ljudje. Organizacijski sestav članstva pa je sledeči: 54 osebnih invalidov iz NOB, 515 osebnih invalidov iz nekdanje avstroogrške vojske, 78 osebnih mirnodobnih invalidov in 878 družinskih invalidskih upravičencev iz prve in druge svetovne vojne.

Organizacija ZVVI ima zelo dobro povezavo z okrajno invalidsko upravo, zlasti živahno pa je sodelovanje z Zvezo borcev.

Z območja okraja je na prekvalifikaciji 8 invalidov. Nekateri od teh so se že uspešno prekvalificirali in nastopili službo v gozdni stroki in knjigovodstvu. Za invalidske potrebe gre v našem okraju letno 70 milijonov dinarjev. V letu 1958 je bilo vloženih 29 zahtevkov za priznanje svojstva vojaškega vojnega

invalida, obnovo postopka pa je zahtevalo 61 invalidov, za topliško in klimatsko zdravljenje se je potegovalo 85 invalidskih upravičencev. Za invalidski in posebn invalidski dodatek je 150, otroški dodatek 40 in za ortopedijo 10 novih primerov.

Razne ortopedske pripomočke prejema v okraju 351 invalidov. Glede prejemanja le-teh velja omeniti, da jih zelo nerodno dostavljajo podjetje »Soča« v Ljubljani. Kar zadeva ostala obvala je problem rešen s tem, da jih upravičenci lahko nabavljajo pri podjetju »Planika« v Murski Soboti. Letos bo šlo na topliško in klimatsko zdravljenje 40 invalidov. Vsem žal ni moč ustreči, ker pridejo v poštev predvsem invalidi težjih skupin. Občinske organizacije so na splošno precej aktivne; izjema pri tem je občinsko vodstvo v G. Radgoni.

Po poročilih se je razvila živahna in plodna razprava. Tovariš Ernest Markus, delegat iz Ljutomera, je govoril o Centru za rehabilitacijo invalidov v Ljutomeru. Center je šele v razvoju. Obstajajo težave glede prostorov. Zaenkrat je tu okoli 70 invalidov na prekvalifikaciji. Franjo Rež iz Murske Sobotne se je v imenu občinske organizacije potolil nad zelo pičlo odmerjeno dotacijo — 30 tisoč — kolikor je je odobrila občina za invalide.

J. Janež

- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER

ljudske skupščine), bi lahko občinski ljudski odbori ob skrbni proučitvi je doseženih uspehov poravnalnih svetov v drugih krajih naše države (bilo objavljeno februarja v Komunistu za občino Cajetino, nato v Vjestniku z dne 8. 5. 1959 itd.) in ob nakazani problematiki, ki nas tišči in celo vleče nazaj, že lahko začeli ustanavljati poravnalne svete za posamezna področja.

Mimo teh vprašanj in načina, kako naj bi se začela reševati, ne morejo iti in tudi ne bodo

poravnalne svete in koliko vsi nara in njihovo delovno področje ter po kolko članov naj imajo. Vsekakor bi bilo dovolj od 3 do 5 članov in vsak član sveta bi moral imeti tudi svojega namestnika. Člane svetov in njihove namestnike naj bi ob skrbi izbirali in veliki odgovornosti Socialistične zveze delovnih ljudi izvolili zbori volivcev določenega področja. Ob ustanovitvi poravnalnih svetov bi bilo potrebno določiti tudi to, da morajo poravnalni sveti o svojem delu in problematiki letno vsaj enkrat poročati volivcem in po sklepu občinskega sveta za notranje zadeve in splošno upravo tudi ljudskemu

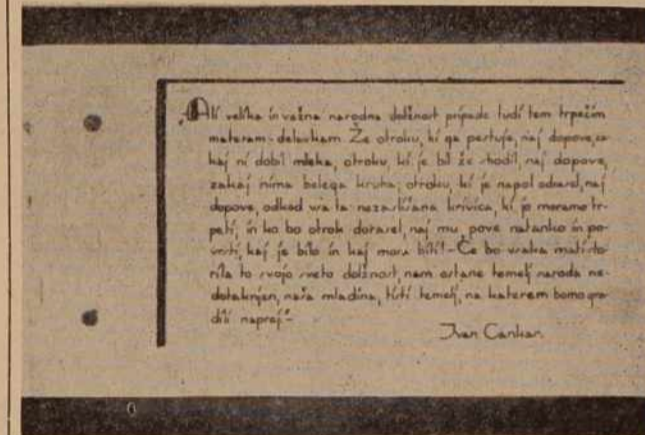
organizacije in društva, državljanji, Ljudska milica in sodišča spremljali ter jim pomagali kot zelo važnim družbenim organom, ki s poznavanjem terena, ljudi, navad in odnosov in s svojo družbeno avtoriteto odpravljajo stare navade z vzpostavljanjem in ustvarjanjem novih družbenih odnosov med državljanji samimi, med državljanji in organizacijami ter drugimi.

Prav bi bilo, če bi takoj ob ustanovitvi poravnalnih svetov začeli usmerjati državljanje, da sen. pr. v vseh kazenskih zadevah, ki se začno na zasebno tožbo ali na predlog ali v civilnih zadevah, ko gre n. pr. za

odboru. Zbori volivcev naj bi imeli tudi pravico, da odklopičejo vse poravnalni svet ali pa le posamezne člane ali njihove namestnike in to v slučajih, ktere bi določil ob ustanovitvi občinski ljudski odbor. Vse to bi seveda naj veljalo le do tedaj, dokler ne bi dobili ustreznega zakona.

Poravnalni sveti naj bi praviloma zasedali ob nedeljah in njihovo delo naj bi bilo javno in častno. Poravnalni sveti bodo opravičili svoj obstoj, če jih bodo ljudski odbori, družbene

vrvitev manjšega spornega znaka ali predmeta manjše vrednosti ali ko je treba urediti služnosti hoje, vožnje ali ob neizpolnjevanju obveze dajanja užitka ali preživljenj, ali kadar gre za ureditev mejnih sporov in motenje posesti, obračajo najprej na poravnalne svete in šele nato na sodišča. Na aktivnost poravnalnih svetov bodo lahko že od ustanovitve naprej nekako vplivala okrajna sodišča, postaje Ljudske milice in drugi organi, ki lahko svetujejo državljanom potem, ko že sprejmejo s predpisi določene vloge, naj se v navedenih in tem podobnih zadevah obrača-

nejšim zahtevam pravnega reda.

Mislimo, da se z nepravilno uporabo pooblastila, s poslabševanjem zakonodaje, zlasti pa s prepovedanim kršenjem temeljnega zakona, namreč ustave, nikakor ne dajo varovati javne koristi; prav zaradi tega pa je bil uporabljen čl. 116 ustave in izdana pooblastilna uredba, ki to tudi izrecno poudarja. Način uporabe pooblastila v uredbi o konfiriranju oseb pomeni v resnici ožganje javnih koristi in temeljev pravnega reda v državi, tembolj resno ožganje, ker prihaja od organov, ki so po ustavi dolžni skrbeti za izvajanje zakonov in spoštovanje ustave.

Sklidcevanje se na uredbo vlade je nato izdala upravna oblast v Sloveniji 25 odlokov o konfinciji v koncentracijskem taborišču v Bileci. Ti odloki pa so povsem nezakoniti, ker ničče od prizadetih ni kršil določb uredbe. Upravna oblast zaradi tega ni mogla očitati prizadetim, pa tudi ni očitala nobenega primera kršenja reda in mira. Protizakonito je opustila v tej smeri izvesti vsakteri postopek.

Le nekaterim srbskim konfirancem v Bileci se je navajala propaganda za uvedbo odnošajev s Sovjetsko zvezo kot razlog za konfincijo, propaganda za stvar, ki naj bi naši državi pomagala ohraniti mir, nevtralnost in neodvisnost. Da take propagande ni mogoče šteti za kršitev reda in mira, dokazuje dovolj že okolnost, da je medtem celo uradna zunanja politika Jugoslavije uredila odnošaje s Sovjetsko zvezo. Skrb za varstvo neodvisnosti, nevtralnosti in mira pa je tudi pojmovno nasprotna motenju reda in mira ter jo lahko ocenimo kot najbolj zaslužno nacionalno delo.

Toda nižja upravna oblastva niso samo nezakonito uporabljala protinastavno uredbo vlade, nego so zagrešile novo protipravnost s tem, da so spravila prizadete v razmere, ki so celo slabše od onih, v katerih žive s sodbo rednega sodišča tja poslani najhujši kaznjenci. Nečlovečnost teh razmer dokazujejo: hišni red taborišča, ki ga nobeno oblastvo ne podpisuje, primeri brutalnega pretepanja akademskega slikarja Pijača in profesorja Koštrja, odrekanje

upanje v obstoječi pravni red, ker v resnici ustvarja nevarnost motenja in ožganja reda in mira, ter

da se bodo popravile krivice in povrnila škoda, ki se je v tej zvezi prizadejala konfirancem in njihovim svojcem.

Ljubljana — Jesenice — Maribor, dne 26. junija 1940.

Slede podpisni.

Kreft se spominja, da je dal povod za peticojo incident, kterelega je povzročil Terzić v slovenski sobi. Prišel je v sobo, da s silo preseli Slovence in pri tem začel metati njihove stvari s polic. Pri tem sdelue pa je skupaj z nahrbtnikom potegnul s police tudi skodečko kave in si, pri tem polk uniforme in škornje. Zaradi tega je skoraj pobesnel in ukazal orožnikom, naj odpeljejo vsakega interniranca, odnosno ga odvlečejo iz sobe. Med tem je nastalo prerivanje in nekaterim je uspelo, da so se izmuznili iz sobe in so takoj obvestili ostale tovarše o nastopu orožnikov. Takoj so ostali interniranci prišli pred slovensko sobo in poskušali priti vanjo, toda orožniki so tedaj izvlekli pištole in z njimi toliko po internirancih ter jih potiskali nazaj v njihove sobe. O vsem tem je bila obveščena javnost, v samem taborišču pa je bila proglašena enodnevna gladovna stavka in poslan brzozajni protest v Beograd.

V pismu z dne 15. je Kreft zapisal: Sedaj pa še o senzaciji dneva. Danes smo dobili v dar mladega volka (iz gnezda), ki še niti ne gleda. Moja naloga je, da ga spravim na noge. Tudi mlado mačko imamo že nekaj dni. Z njo so bile iste težave, kakor sedaj s tem divjakom, s to razliko, da zaradi mačke dve noči nismo spali, ker je mijavkala, volčec pa je popolnoma tih in miren... Iz Novoga mesta sem sprejel večeraj dopisnico z neznanimi podpisniki. Dopisnico sem shranil. (Nadaljevanje prihodnjé)

Ko so se drobile zadnje vezi...

Kot da bi se vse to dogajalo včeraj ali predvčerajšnjim: spomin 59-letnega Ivana Bajeca, udeleženca upora 97. pešpolka v Radgoni, v noči od 23. na 24. maj 1918. je bil svež, poln podrobnosti o dneih, ko so se drobile zadnje vezi »ječe narodov« — črnožolte monarhije. Z Milanom Kocuvanom, domačinom, ki je tudi doživljal upor, sta našima sodelavca pripravovala o dogodkih, ki so bili podobni onim v Judenburgu, Murauu in katerih revolucionarno geslo je bilo: »Nočemo več vojne!

»Kot rekrut sem prišel 6. februarja 1918 iz rojstnega kraja Col pri Vipavi v Radgono. Po šestih tednih rekrutskega življenja so me kot dobrega strelca dodelili v takozvani »Alarm bataljone«, je prišel svoje pripovedovanje

IVAN BAJEC IZ APAC,

ko smo se pred dnevi sešli na občinskem ljudskem odboru v Radgoni. Potem se je spominjal noči od 23. na 24. maj. »Bil sem na straži pri glavnem prehranbenem skladišču, ki pa ni bilo preveč založeno. Na zalogi smo imeli le nekaj moke,

repe in podobne malenkosti. Na splošno smo čutili veliko pomanjkanje hrane, nazadnje smo bili celo brez kruha. Pričeli so nam kuhati polento, ki pa ni bila nič kaj okusna. Noč je minevala kot druge krat. Tema je bila kot v rogu. Stihal sem vsak šum okoli sebe. Nenadoma slišim po mostu neko škrebkanje, ki je postajalo vedno glasnejše. Ze sem razločil korake. Iz teme sta se izločili dve vojaški postavi, v katerih sem prepoznal komandanta straže in takozvanega nadzornika straž. Komandant me je vprašal po stražarski dolžnosti, nato pa mi je čez nekaj

doliceve vojašnice, blizu vhoda na dvorišče, so zabilili v tla nekaj tramov, nanje so počez nabili deske, v prazen prostor med deskami in steno pa so nasuli zemlje in peska. Pred to ozadje so postavili debel kol, na katerega so pritrdili železen kavelj. Obsojenci so pripeljali v spremstvu profosa in oboroženih vojakov. Vojaštvo tistih edinic, iz katerih so bili uporabniki, je moralo neoboroženo stati v četverokotu okoli morišča in za krvav opomin gledati usmrteve. Ko je naša četa stala že v vrsti, mi je neki narednik, Italijan iz Gorice, namignil, naj se odstranim. Za to sem mu še danes hvaležen.

Pogumen je bil Ukovič. Melhen je jokal, da ga je moral tovanš tolažiti. Še enkrat so jima prebrali smrtno obsodbo. Melhen je stopil naprej, privezal so ga za kavelj na stebru, profos mu je s črno ruto zavezal oči. Šest mladih vojakov iz sedmega polka, ki so se bili javili za krvnike, je dvignilo puške. Oficir je dal nemo znamenje z golo sabljo. Trije strelci v glavo, trije strelci v prsi — Melhen je mrtev obvisel ob kolu. Ukovič si ni dal zavezati oči. Ko je stal pred puškami, je vzkliznil: »Zivel Slovenec in Hrvat!«. Tako je padel.

Dva dni pozneje je bilo ustreljenih še šest vojakov: Anton Svale, Peter Hvala, Ri-

časa oklevaje dejal: »Pazi se, nekaj se kuha. Če bo kaj, se umaknite! Nisem ga popolnoma razumel, vendar sem si mislil, kam meri s temi besedami.

Ura je šla po polzevo. Napeto sem prisluškoval. Nekako med drugo in tretjo uro po polnoči sem zaslišal prve strele. Najprej so bili to posamezni strelci, zatem je pričelo poštono pokati. Streljanje je bilo vedno bolj bliže barake, kjer sem stal na straži. Upor, sem pomislil. Prav nič me ni več zanimala tista stara ropotarnica, niti odgovornost. Edina misel, ki mi je takrat rojila po glavi, je bila: kako priti čez Muro. Končno se mi je tudi to posrečilo. Toda vse ceste so bile zastražene. Napotil sem se proti takratnemu strelišču, kjer sem bil večkrat na straži in pri večbaki. Tam sem navezal poznavstvo z družino, ki je stanovala v bližnji hiši. Vključno so me sprejeli in pogostili, predvsem slednje me je tako prevzelo, da sem za nekaj trenutkov pozabil v kakšnem položaju sem. Nastal je odločilen trenutek: ali tvegati in pobegniti, ali pa se vrniti v kasarno, kjer pa me ne bo čakalo nič dobrega, saj sem zapustil stražarsko mesto. Odločil sem se, da se vrnem. Sprejem v kasarni je bil tak, kot sem pričakoval; čez nekaj minut sem se znašel že v zaporu.

Kasneje je prišla iz divizijske komande zapoved, naj vsakega desetega vojaka ustrelje. Tega odloka pa niso izvedli. Pač pa so ustrelili najprej dva, potem pa še šest vojakov, udeležencev upora. Vse, ki so nas obsodili na zaporne kazni, so poslali na Madžarsko.

Ivan Bajec, ki pravzaprav ni bil neposredno udeležen upora, pač pa ga je val navdušenja in odpor do vojne in lakote potegnil v svoj vrstinec, je ocenil radgonski upor takole: »Upor bi se lahko drugatje končal, če bi se rekruti, med katerimi sem bil tudi sam, bolj organizirano priključili jettikom, ki so bili različnih narodnosti, toda druževala jih je ena sama misel: »Dovolj je vojne!

Čisto naravno je, da se je ob obujanju spominov na prvo svetovno vojno in na radgonske dogodke spomnil Ivan Bajec tudi na drugo svetovno vojno. Ze leta 1941 so ga izselili, bil je zaprt v Rajhenburgu in v Slavovski Požegi. Leta 1946 je prišel kot kolonist v Apac.

Drugi, ki se je udeležil tega razgovora, je bil

UCITELJ MILAN KOCUVAN.

V dnevih radgonskega upora je bil še otrok. Prav dobro pa se spominja sestradanih vojakov 97. pešpolka, ki so kličili z drevov zelena ja-

V sobi predsednice občinskega odbora SZDL, Marije Lebarjere v Radgoni, smo se zbrali k razgovoru o radgonskih dogodkih pred 40. leti. Skrajno na desni je 59-letni Ivan Bajec, ki je kot vojak preživel radgonski upor, skrajno na levi pa je Milan Kocuvan, ki se spominja upora kot domačina. V prijetnem kramljanju o podrobnostih iz življenja 97. pešpolka je povedal too. Bajec tudi tole: »V neki četi so bili sami Italijani. Komandant čete, zastavnik Driolli, ni mogel izgovoriti besede »Habt achit!«. Ko je komandiral, se je navadno zadril: »Apéhl!« Vojaki smo se mu zaradi tega smejali.«

hard Breh, Liberato Bellan, Giovanni Mantacco in Marko Fraj. Njihova pot na moršče je bila nepozabna. Zlepa se mi kak dogodek v življenju ni tako globoko vtisnil v spomin. Zvezani in v spremstvu bajonetov so obsojenci korakali čez radgonski trg. Pelj so: »Oh, adijo očka, oh, adijo mamca, oh, adijo sestra, brat, zdaj se vidimo zadnjikrat...« Ko so izpeli, so povzel neko italijansko pesem podobne vsebine, a si nisem zapomnil njenega besedila. Pelj so izmenoma zdaj slovenski, zdaj italijanski. Ljudem, ki so stali ob hišah, in tovarišem v oknih vojašnice so vzklizali: »Bogom! Adijo! Živio! Evviva!« Nato so znova zapeli... Kdor jih je spremljal s pogledom, je imel solze v očeh.

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na razlaščenih posestvih bivše gospode so v občini nastala tri velika družbena kmetijska gospodarstva, katera se razvijajo v moderne kmetijske obrate. Bivši brezpravni delavci in viničarji so postali sodooločujoči činitelj pri upravljanju in gospodarjenju na zemlji, ki jo sami obdelujejo. Zavedajo se, da so le od hitrejšee rekonstrukcije in dobrega gospodarjenja odvisni njihovi boljši življenjski pogoji in da je rešitev edi-

ustvarijo čimveč sredstev za splošni družbeni standard in za večji osebni dohodek. Odločneje se je treba boriti proti samovoljni nekaterih odgovornih ljudi, proti brezbriznosti, slabi organizaciji dela, nizki storilnosti in tendencam za uravnilovko v sistemu nagrajevanja. Merilo za plačo mora biti osebna ustvaritev in kolektivno boljše ali slabše gospodarjenje v podjetju. Ustvarjati je treba večje sklade za razvoj gospodarstva in večje skupne družbene skla-

reševati, je naše kmetijsko združništvo, preko katerega bo možno doseči z novimi oblikami proizvodnega sodelovanja s kmetovalci mnogo večjo proizvodnjo in s tem tudi večji blagovni promet. Le z večjo kmetijsko proizvodnjo je možno reševati gospodarske in socialne probleme na vasi in obenem izboljšati osebni položaj delovnega kmeta ter kulturnejšega načina življenja. Zato se morajo kmetijske zadruge organizacijsko, kadrovsko in material-

Praznovanje velike obletnice

no le v večji proizvodnji. Enako je bil dosežen v letih po vojni, zlasti pa v zadnjem času viden napredek v ostalih gospodarskih dejavnostih, čeprav nas v celoti čakajo odločilne gospodarske naloge, tako v industriji, kot v obrti, blagovnem prometu in na komunalnem področju. Poleg družbenih sredstev, ki jih zagotavlja naša socialistična družba, je dolžnost delovnih kolektivov, da tudi sami skozi povečano proizvodnjo še hitreje razvijajo gospodarske dejavnosti in da hkrati

de občine za boljše reševanje problemov na področju šolstva, zdravstva, socialnih služb in komunalnih zadev, od česar je odvisna splošna življenjska raven vseh delovnih ljudi.

Delavsko in družbeno samoupravljanje se mora pri nas še bolj okrečiti in iskati je treba take vsebinske in organizacijske oblike, ki bodo obogatile in naprej razvijale splošno ljudsko upravljanje občine.

Ena izmed temeljnih nalog, ki jih moramo intenzivneje

no hitreje usposabljanje, da bodo lahko učinkovito posegle v borbo za modernizacijo kmetijskih in osnovni kooperativnih socialističnih odnosov.

Nekateri teh bistvenih misli naslavljam ob našem velikem prazniku na vse delavce, kmetovalce, žene, mladino ter na vse družbene in politične organizacije naše občine, ter jim v imenu občinskega ljudskega odbora in odbora za proslavo 40-letnice ZKJ izrekam tople čestitke!

Branko Zadravec

FRANCE BEVKA

DOŽIVEL SEM UPOR V RADGONI

V noči z dne 23. na 24. maja leta osemnajstega se je bil razplamtel vojaški upor v Radgoni. Bil sem priča tistih dogodkov. Ne dolgo prej sem se bil prispel iz Odese, kjer se je takrat mudil sedemindesetdeseti polk. Po amnestiji novega cesarja Karla so mi brisali oznako »politično sumljiv« in me poslali v oficirski tečaj. Predolgo sem se zamudil na poti — po lastni krivdi, ker se mi nikamor ni mudilo — da nisem ujel začetka tečaja; iz Müzzuschlaga so me poslali nazaj v Radgono. Tam so me vtekali v vojaško pisarno.

Bilo je že četrto leto vojne, vojniki so bili sestradani in navlekani. Tudi zaslepljenec je bilo že jasno, da sta Avstrija in Nemčija izgubili veliko bitko. Glasovi, ki so jih jugoslovanski in češki poslanci dvignili v dunajskem parlamentu, med nemškim vojaštvom niso ostali brez odmeva. Tudi Italijani, ki so bili v polku precej številni, se niso navduševali za Avstrijo. Poleg lakote in protiaustrijskega razpoloženja je bilo za upor odločilno še neko drugo dejstvo. Na dvorišču Kodoliceve vojašnice so stali konjski hlevi, v katere so bili nprtljali tiste vojake, ki so se bili vrnili iz ruskega ujetništva. To so že pretrpeli smirno grozo fronte, vso bedo in muko ujetništva; ko so nemške in avstrijske čete zasedle Ukrajino, jih je hrepenenje po domači zemlji prgnalo v domovino. Verjeti so, ali vsaj upali so, da jih bodo pustili pri svojih družinah. Motili so se. Nekaj tednov dopustja, nato so jih vezbali za pikel na italijanskem bojišču. To je bilo preveč za ljudi, ki so doživeli rusko revolucijo, ko so jim od vseh strani odmevali klic: »Vsi smo si bratje, čemur bi se streljali med seboj!« Velika večina izmed njih je bila prešajena z revolucionarnim duhom.

To so bili vzroki, ki so zanečili upor. Izbruhnil je nenadoma, sam od sebe, saj se nihče ni pripravil nanj, dasi je bil v duši vsakdo zanj dozorel. Upor so začel prav tisti vojniki, ki so se vrnili iz ruskega ujetništva.

Nekatero podrobnosti o začetku upora bržkone nkol ne bodo do kraja pojasnjene. Opisujem dogodke, kakor sem jih sam videl in doživel ali so mi jih takrat opisovale priče, ki sem jim moral verjeti. Živo se spominjam večera dne trinajsetega maja. Določeni sem bil za nadzornika vrat v Kodolicevi vojašnici, kjer je bila nastanjena druga četa. Sede na

klapci sem ob medli svetlobi bral — tudi tega se dobro spominjam — Ibsenovo dramo »Sovražnik ljudstva« v žepni izdaji.

Bilo je nekaj minut pred deseto uro. V vojašnici je bilo vse tiho, vojaki so že pobilegli, le redki so še postopal po dvorišču. Nenadoma se je z ulice oglasilo petje. Sledilo je vpitje in vzklikanje, vriski in kriki. Vojaki, ki so se vračali v vojašnico, so dajali duška svojim občutkom in nezadovoljstvu. Nekoliko so se opili, sem mislil, in se razvneli, sli bodo spat in se pomirili. Kot so mi pozneje pripovedovali, je tisti večer v neki radgonski gostilni sedelo več vojakov, ki so se pri pijači razgreti zaradi aretacije računskega podčasnika Andreja Melihna. Bil je obdolžen, da je imel hruskajoči nagovor na vojake in da je vzkliznil: »Zivela Jugoslavija! Resnica je bila baje nekoliko drugačna. Melihen je vpricho svojih tovarišev le navdušeno govoril o jugoslovanski deklaraciji, narkar so ga zgrabili. Tovariše je jara in bolela njegova aretacija, zato so dajali duška svojem razpoloženju.

Vpitje se je približevalo, vojaki so stopili na dvorišče. Vzkliki so se nadaljevali, padle so klice na upor. Naključje je hotelo, da tisti večer nobenega oficirja ali narednika ni bilo v vojašnici. Slišal sem nekoga, ki je miril: »Tihol! Pojdite spat!« Ze so se za hip umirili, vzkliki so ponehali, ko se je nekdo znova razvnel in udaril po oknu, da se je razbila

skupino vojakov. Padel je strel, eden izmed oficirjev je bil ranjen v nogo. Pobegnili so in ranjenega tovariša vlekli s seboj. Po stranskih ulicah so prišli na trg in polegli v strelsko črto. Začela se je bitka. Uporniki so ležali na ulici ob vojašnici in streljali na trg, oficirji so streljali na upornike.

Andrej Melihen — udeleženec upora, ki so ga ustrelili poleg Rudolfa Ukoviča

Upora so se udeležili le povratniki iz Rusije in druga četa, ki so jo tisti s silo nagnali iz poslopja. Pridružila se je vojašnica poveljstva, oddaljena kakih sto, dve sto korakov. Druge čete so bile nastanjene na gradu in v barakah za gradom, strojnični oddelki ob železniški postaji. Ti niso nič ve-

Spomine književnika Franceta Bevka na radgonski upor 1918 smo ponatisnili iz revije »Svet ob Muri«, št. 2-II/57.

šipa. Nato je kričal in razbijal špo za špo. To je bilo kot znamenje za upor. Kri je zagorela. Nekdo je skočil po puško in ustrelil v zrak.

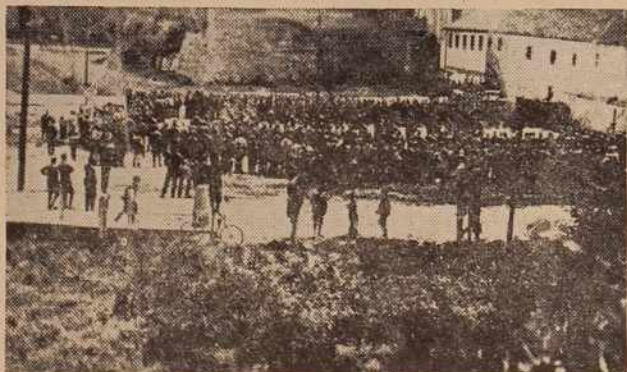
Strel je rezko odmel med poslopji. In zopet. In zopet. Klic: »Po puške, na upor!« Letel so po puške in streljali v zrak. »Vsi ven! Puške v roke! Na ulice!« Nekateri vojniki so ubogali na prvi klic in s puškami tekli z dvorišča. Drugi, plašljivi, se iz previdnosti niso hoteli mešati v nevarno početje. Strelci v stene hlevov: »Vsi ven, ali vas pobijemo!« Bilo je nevarno ostati pod streho. Kmalu so bili vsi v orožju. Na ulici so se razlegli prvi strelci.

Streljanje je priklizalo oficirje, ki so bili zbrani v menzi. Pri vojašnici so naleteli na

deli za upor, nanj jih je opozarjalo le streljanje v mestu.

Večina vojakov se je zaradi bojazni, nerazumevanja ali iz propričanja, da neorganiziran upor ne more uspeti, izognila bitki. Le malo je bilo tistih, ki so ležali na ulici, se junaško branili in napadali. Primanjkovalo jim je municije. Tistih nekaj nabojev, ki jih je imel vsak vojak, je bilo kmalu porabljenih. V Kodolicevo vojašnico so vdrlje štirje uporniki z bajoneti na puškah. V podstrešju so našli zaboj ostrih nabojev, ki so čakali na strelske vaje. Odvlekli so ga na ulico. Kljub temu je bil položaj od hipa do hipa brezupnejši. Okoli polnoči so na trgu zaregljale strojnice. Oficirji so bili poklečali na pomoč strojniški oddelki. Dotlej uporniki niso imeli izgub. Kmalu nato se je z ulice razlegel krik prvega ranjenca.

Kakor v vseh uporih in revolucijah, so tudi v tem primeru eni tvegali za idejo svoje življenje, drugi pa so izrabili priložnost za ropanje. Odložili so puške in vlomili v vojaško kantino. Konserve, steklenice ruma in konjaka, sir in ribe, vse je kopolnelo pred njimi. Sod vina se je naglo praznilo. Dva veseljaka sta s do komolcev zavihala rokave, točila zastoj in ponujala z obesenjaškimi dovtipi. V veliki posodi je na razbeljenem ognjišču vrela mast, v kateri so odskakovali reznji mesa, ki so ga našli v četi kuhinji. Bilo je smešno,

Justifikacija radgonskih žrtev v maju 1918. leta

Listi iz zgodovine NOB v radgonskem okolišu TAKO SO PRIPRAVLJALI POT LJUDSKI OBLASTI

TUDI V ČREŠNJEVCIH, KOT V NEKATERIH DRUGIH KRAJIH OB MEJI JE RAZPREDALA SVOJE MREŽE PETA KOLONA. TO SO BILI NEMCURJI, KI NAJ BI TAKOJ PO OKUPACIJI TVORILI JEDRO »VELIKEGA RAJHA« PRI NAS, LJUDJE S POMPOZNI PLEMENITASKIMI NAZIVI KOT NA PRIMER MARIJA EDLE VON GROLLER, KI JE BILA VODITELJICA KULTURBUNDA V RADGONSKEM OKOLISU, LASTNIKI NAJLEPSIH VI-NOGRADOV V RADGONSKIH GORICAH, VEČINA PREBIVALSTVA JE OSTALA DO PROPAGANDE »KULTUR-TREGERJEV« HLADNA IN NEPRISTOPNA. TODA ŽE LETA 1941 SO SE POJAVILI TUDI V ČREŠNJEVCIH PRVI ZNAKI OSVOBODILNEGA GIBANJA.

Jakob Zemljič iz Črešnjevca je zapisal v svojih spominih, ki jih hranijo v muzeju NOB v Radgoni, o tistih dneh takole:

— Proti, ki je dobil vezo z NOB, je bil Franc Kurbus, ki pa so ga že 15. okt. 1941 aretirali gestapovci in ga odvedli v zapor na gradu Borl pri Ptuj. Bilo je okrog 13. okt. 1941, piše nadalje Jakob Zemljič. — K meni je prišel sosačan Jakob Vreča in me prosil za nahrbtnik. Vreča je bil po klicu krojač in je delal v Radgoni pri Peterki. Tam so se nekoga dne med delom sprli glede politike. In Vreča je povedal nekaterim nemčurjem na račun Hitlerja take, da mu ni ostalo nič drugega kot da se umakne v ilegalo.

Doa dni po njegovem odho-

du so ga res prišli iskat gestapovci...

Julija 1941 so pričeli Nemci izseljevati. S strahom so ljudje opazovali črne nemške avtomobile. Iz Črešnjevca so izselili samo Ropošovo družino, in že novembra istega leta so se pojavili v Črešnjevcih plakati z imeni talcev. Med njimi je bil tudi Jakob Vreča — prva krvava žrtev iz Črešnjevca.

Med prvimi, ki so organizirano delali za OF v tem področju, so bili Janko Jurkovič — Jovo, Jože Talanyi, Tonček Strajnsak, Maks Korošec in drugi. Novembra 1941 so hoteli gestapovci aretirati tudi Jurkoviča, ki pa se je pravočasno umaknil v ilegalo, prav tako Talanyi, dočim so bili Tonček Strajnsak, M. Korošec in R. Seršen ustreljeni kot talci.

še Anton Kegl in Anton Fras.

Na Hrašenskem vrhu je podpiral OF pokojni Ferdo Magdič, ki se je tudi udeležil prvega sestanka OF leta 1941 pri Kapeli. Med udeleženci tega sestanka je bil tudi Jože Kerencič. Na Hrašenskem vrhu sta se precej časa zadrževala tudi Jurkovič in Talanyi. Poleg Magdiča so dajali zavetje partizanom še Alojz Kovačič, Rudolf Sovec in drugi.

V Hrastju — Moti je bil osnovan prvi odbor OF leta 1943. Kot funkcionarji v tem odboru so bili: Alojz Nemeč, Jože Horvat, Rud. Domanjko, Martin Vrtnjak, Marija Muršič, Avgust Bratkovič in Alojz Vaupotič.

Kljub temu, da so najprej petokolonaši in za tem kulturbandovci, predvsem v Črešnjevcih, poskušali pripraviti tla

Stefan Kuhar — organizator upora v Ljutomersko-radgonskem okolišu

fašizmu, jim to ob vsej prizadevnosti ni mnogo zaleglo. Ljudje so videli, da je njihovo pravo mesto le v Osvobodilni fronti. In temu klicu so se odzivali v vedno večjem številu. —jm

Radgonski viničarji pred vojno

V Slovenskih goricah, posebno v vzhodnem delu, je bila vinska trta že pred mnogimi stoletji zelo znana. O tem nam pričajo zapiski v raznih arhivih, pa tudi slike iz takratnih dob.

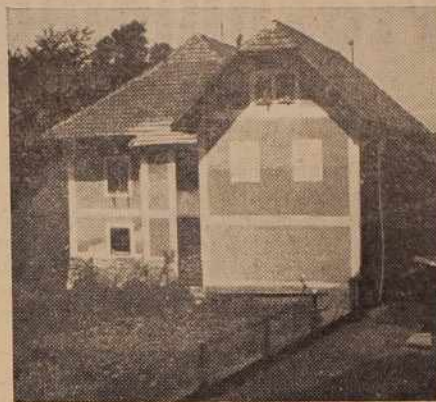
Vinsko trto so prebivalci teh krajev zelo cenili in zanjo ne navadno pozorno tudi skrbeli. Z zadovoljstvom so opazovali, kako zori grozdje in strah jih je bilo vsake megle. S trgatvijo je nastalo splošno veselje, ki je dajalo tudi ljudskim pesnikom obilo snovi. Toda trta je privabila tudi nemško gospodo, ki je kmalu postala lastnik najlepših vinogradov. Po gričih so se začele beliti zidavnice, v katerih se je v najlepših poletnih dneh zbirala nemška gospoda vse do Dunaja in še dalje. Človeku se je zdelo, da so griči spomlad in poleti, ko je običajno v vinogradih težko delo, slovenski, v jeseni, ko teče mošt, pa nemški.

★

V vzhodnem delu Slovenskih goric je bilo mnogo viničarjev. Tu je največ goric posedovala gospoda, po podatkih nad tri četrtine najlepših vinogradov. V radgonskem predelu je imel največ goric veleposestnik vinogradov Cl. Bouwier. — Imel je nad 60 viničarskih družin, ki so pridno delale leto za letom. Radgonska šola je imela največ otrok njegovih viničarjev in jih je dobro poznala, ker so bili v vsakem pogledu ubogi. Manjkalo jim je tega in onega, predvsem pa duhovnega dviga.

Na moremo navesti zadosti

Totov mlin v Očeslavcih — važna postojanka borcev za svobodo. Pri Totovih, znani partizanski družini, so se pogosto oglašali voditelji upora. Pri tem mlinu je tik pred svobodo padel Janko Jurkovič. Jovo

razlogov, po katerih bi dokazovali, kako težavno je bilo prosvetno delo v pogledu vzbujanja narodne zavesti in gospodarske moči pri naših viničarjih. Lahko trdimo, da so močno občutili to krivico, ki je bila iz dneva v dan vedno večja, a ni bilo človeka, ki bi upal poleg besed o nezadovoljstvu tudi kaj storiti in napraviti korak za izboljšanje. Vsak je vedel, da ga za tako delo čaka selitev v še bolj staro in razkritko kočjo. Vendar nazadnje je tudi to ni zadostovalo. Kljub režimom, ki se za viničarje nikoli niso brigali in so jih pri volitvah sekali na kose, da bi jih prišlo vsako skrinjico nekaj, je v njih rasla vedno večja samozavest človeka, ki dela in zaradi dela trpi s svojo deco.

Gibanje delovnih množic za svoje pravice je zajelo tudi naše viničarje. Že par desetletij je od tega, ko so viničarji v teh krajih ustanovili Zvezo viničarjev v Gornji Radgoni s podružnico v Ljutomeru in centralo v Ljubljani. Citali so časopis »Pravico« in se vse bolj brigali za stanovske zadeve v političnem in gospodarskem pogledu. V »Pravici« so čitali to, kar v drugih časopisih niso našli. Znani so jim bili spisi pisatelja Meška Kranjca, mnogo pa so zvedeli po ilegalni poti.

Nekateri člani nekdanje Zveze viničarjev še živijo in pripovedujejo, da je bilo delo v letih 1919—1924 posebno težavno. Viničarje sta zastopala dr. Rus in dr. Turatto, oba sodnika v Gornji Radgoni. Borba je bila proti Vinarskemu društvu v

Gornji Radgoni, ki je gledalo na to, da dobijo viničarji čim manjšo plačo. V resnici so dobivali tako majhno, da delo daleč ni bilo plačano. Poleg tega viničarji niso bili zavarovani in so se morali v slučaju bolezni sami oskrbovati. Če upoštevamo samo to in prištejemo še slabo hišo, v kateri je stanoval viničar s številno družino, moremo dobiti dovolj jasno sliko o njegovem življenju.

V borbi za pravice je bilo mnogo viničarjev, med njimi še nekateri živijo in se spominjajo na dogodke, ki so s tem v zvezi. Nekateri so bili zaradi tega izključeni iz Vinarskega društva, v katerem je imel glavno besedo Cl. Bouwier.

Viničarji, ki so bili vključeni v Zvezo viničarjev, so organizacijo zelo podpirali in iskali novih pristavev. Število članov je bilo veliko, uspehov pa ni bilo. Razumljivo je to tembolj, ker jih razni režimi niso podpirali. Vsled tega so bili viničarji mnogokrat odmaknjeni od dogajanja. Vedeli so za dogodke v državi in v obmejnem predelu, tudi za podrobnosti preko meje. To pa je bilo tem lažje, ker so prihajali različni ljudje s severa in pripovedovali, kako vse boljše je mogoče živeti v Hitlerjanskih razmerah. Vedeli so sicer, da jim tudi nemški rajh ne bo mnogo pomagal, ker bo gledal samo na svoje ljudi. Slovence pa preziral in so tako živeli v neki negotovosti. Vojna pa je prinesla nove dogodke in jih utrjevala v težnjah lastnega naroda. Mnoge družine so podpisale narodno-osvobodilno borbo.

Milan Kocuvan

Denarna pomoč za NOB

Meseca julija 1944 je prišel k Jakobu Zemljiču Ludvik Lipič iz Črešnjevca. Zaupal mu je, da mu je dal Talanyi bone za 5000 RM, ki naj bi jih odkupili kot pomoč NOB. Bone so odkupili: Jakob Zemljič, Joško Zemljič, Ludvik Lipič, Ivan Mencinger, Janez Merčnik, Peter Gjožek, Ivan Korat vsi iz Črešnjevca, ter Franc Kosar iz Radvenc.

kov nisem upal trgati, pač pa sem jih v Hrastju — Moti. Kljub prebitnosti me je pri tem nekdo opazil in žandarmerija je pričela poizvedovati...

Organizirano delo OF se je na Murščaku pričelo leta 1945. Osnovan je bil prvi odbor OF, v katerem sta bila poleg mene

Doživel sem upor v Radgoni

(Nadaljevanje s 4. strani)

Spremljal jih je vojaški kurat, ki so ga bili poklicali kdo ve od kod, da bi vojaštvo mučil s patriotskim govorom. Ker je naročilo opravil v zelo skopih besedah, so ga baje za kazen poslali na fronto. Mladrekruti se to pot niso več samojavili za streljanje; oficir je izbral tiste, ki so zakrivila kak disciplinski prestopok. Obsojenci so junsko umrli. Šest trupel je ležalo pred vnanjim zidom Kodolčeve vojašnice za obzori na tleh in namakalo črno prst s svojo krvjo. Prišel je voz s šestimi, iz surovih desk zbitimi krstami; vanje so položili trupla in voz je odhramil.

Usmrtitve so napravile na vojaške strahotne vtis. Na zunaj so bili videti mirni, vsi prestrašeni, a jim je divjal vbruh v prsih. Drug proti drugemu so stskali pesti in zobe, oči so jim gorele od srda. Nekemu Kraševcu, stasitemu možu zrelih let, so tekale solze po licih, ko mi je govoril: »Bil sem na fronti, videl razmesarjena trupla, a me ni tako prevzelo kot danes.« Vojaški, ki so prihajali od drugih čet kot kurirji, so pobrali kepe s krvjo napojene prsti in jih odnesli svojim tovaršim kot svetinje.

Sodišče je še nekaj časa zasedalo in preiskovalo, le smrtnih obsodb — baje na vjše povelje — ni več izrekalo. Jaz sem se moral zagovarjati, zakaj sem kot nadzornik vratil pustil upornikom, da so odnesli

municijo. Nekaterim tovarišem je bilo tiste dni, kakor da nosijo glavo v culici. Nek korporal, Idrjčan, je nekaj časa s kapo na očeh, ves spreminjen, kot brez uma taval okoli. On je bil, ki je upornikom povedal za zaboj ostrih nabojev v podstrešju. Bal se je, da ne bo kdo omahnil in ga izdal. To mi je šele pozneje zaupal. Marskoga je še čakala bridka preizkušnja dolge ječe in preganjanja.

In večina nemških meščanov? Grozili smo se nad njihovim vedenjem. Uporniki nikomur izmed njih niso skrivili nič lasu, a smo bili po upor v občini meri deležni njihove mržnje. Noben vojak bi ne bil gledal usmrtitve, če bi ne bil v to prisiljen, radgonski meščani pa so drli na morišče kot na zabavo. Neke ženska, ki je z otrokom v naročju šla v ospredje morišča, se je srdito sporekla z orožnikom, ki jo je podil domov. Tega ne pozabim. A ne pozabim tudi gospodične, ki je po ustrelitvi prvih dveh obsojencev prinesla naročje belih vrtnic, da bi jih položila na krsti. Bila je prepozno, voz je bil že odšel. Med solzami sočutja je potrosila cvetje na mesto, kjer sta padla. Ni se bala. V tistem trenutku je bilo to kot svetel žarek človeškega srca.

Tedaj je majsko zelenje in ovetje že nagosto pokrivalo svet ob Muri. A preden je listje odpadlo in je cvetje umorila slana, so bili uporniki zmagovalci.

Jože Kerencič

Za mlado pokolenje med vojna pojma je značilno, da je dalo veliko število marksistov, ki so se že v srednješolskih letih aktivno vključili v politično življenje, ki ga je usmerjala Komunistična partija Jugoslavije. Dokaz za to je vrsta političnih akcij srednješolske mladine v razdobju pred diktaturo, najuspešnejša pa gotovo staoka mariborskih srednješolcev proti orjunašemu Pašič-Pribečičevemu režimu leta 1925, za katero je prišla pobuda od tovarišev, ki so se že takrat začeli zbirati v marksistični krožek pri Vladu Kozaku v Ljubljani. Kot znano sta se vključila v ta krožek tudi srednješolca Edvard Kardelj in Boris Kidrič.

Jože Kerencič, ki se je rodil 9. maja 1915 v Jastrebcih pri Kogu v družini malega kmeta, se je vključil v napredno mladinsko in ljudsko gibanje pod vodstvom Partije toliko let pozneje, kolikor je bil pač mlajši od tovarišev, ki so pred njim začeli povezoovati mladino z delavskim in ljudskim gibanjem.

Najvidnejši uspeh mladega partijskega vodstva na čelu s tovariši Kardeljem, Kidričem, Tomšičem in drugimi je prav gotovo ustanovitev »Ljudske pravice«, organizatorja in mobilizatorja širokega antifašističnega gibanja pod vodstvom Partije. V tem gibanju je Kerencič našel ose možnost, da se hitro politično razvije in prevzame pomembno vlogo. Kerencičeva borbenost in odločnost je prišla javno prvič močneje do izraza na shodih slovenskega ljudskega gibanja 16. avgusta in 1. septembra 1935 v Ljutomeru. Kerencičeva nastopa na prvem shodu se še danes radi spominjajo njegovi domačini in njegov sin Saša, ki so ju orožniki za roke zvezana zaprli v kletne prostore orožniške postaje in tam mučili, za Jožem Kerencičem, ki ga niso uspeli prijeti, ker se je uspešno skrival v Ptuj in pri prijatelju Paulu Zaucerju v Slivnici pri Mariboru, pa so izdali tiralico. Kakor ni

dano slovensko zastavo postavil na čelo spreveda. Po drugem shodu 1. septembra 1935 je bilo drugače. Ko so se pravičarji domov, med njimi ni bilo Kerenciča, ker se je moral skriti pred uniformiranimi in neuniformiranimi zasledovalci, ni pa bilo tudi Alojza Mavriča, ker je padel smrtno zadet od žandarske krogle, pa tudi ne Ivana Medica, ki je bil teže ranjen, tako da se ni mogel

z njimi vrtni in nadaljevnati poti do Vitana, kjer je bil doma. Da bi oblast prikrila svoje krivdo za krvoprelitje, je izdala sporočilo, da so demonstrantje začeli proti streljati. Pod to pretvezo sta bila aretirana takrat 66-letni Viktor Kukovec in njegov sin Saša, ki so ju orožniki za roke zvezana zaprli v kletne prostore orožniške postaje in tam mučili, za Jožem Kerencičem, ki ga niso uspeli prijeti, ker se je uspešno skrival v Ptuj in pri prijatelju Paulu Zaucerju v Slivnici pri Mariboru, pa so izdali tiralico. Kakor ni

ovzdržala obtožba proti obema Kukovcema, tako orožništvo ni uspelo očitnega dejanja dokazati niti Kerenciču. To je dalo Kerenciču pobudo za še večjo dejavnost. Se niso bili pozabljeni ljutomerski dogodki, ko je 17. maja 1936 Kerencič govoril o imenu Slovenske ljudske fronte na slovensko-hrvaškem shodu v Dubravi pri Zavrču. S Cankarjevimi besedami je bodril zbrano množico k boju za ljudske pravice in ko je končal po Cankarju: »Narod si bo pisal sodbo same, so zbrane slovensko-hrvaške množice bučno manifestirale za čimprejšnje ureditve tega cilja.

Po dovršitvi filozofske fakultete v Ljubljani, Kerencič zaradi svojega naprednega političnega udejstvovanja dalj časa ni mogel dobiti službe. Tako začena obdobje, ko se je brez službe posvetil tudi pisateljskemu in publicističnemu delu. Leta 1938 je napisal temeljito sociološko študijo »Zemljiški odnosi o Jeruzalemskih goricah«, ki je izšla v mariborskih »Obzorjih« in potem še posebej kot brošura. V tem času s Partijo ni bil povezan.

Ko je jeseni 1940 dobil službo na meščanski soli v Gornji Radgoni, se je v tem obmejnem kraju posvetil narodno-obrambenemu delu in je začel zopet iskati zvezo s Partijo. Takoj po okupaciji se je povezal s tovarišem Stefanom Kuharjem, sekretarjem KP za ljutomersko-radgonsko okrožje, kateremu je pomagal pri organiziranju odporniškega gibanja v predelu od Koga do Gornje Radgone.

Kakor se je hrabro boril, tako je Kerencič hrabro tudi umrl. Njegovo zadnje pismo iz ječe jasno izpričuje, da je šel o smrti kot komunist, trdno prepričan, da umira za svobodo in lepšo bodočnost svojega ljudstva.

Ivan Kreft

Faksimile proglasa, katerega je na Hitlerjev rojstni dan leta 1941 napisal prvoborec Franc Pintaric iz Spod. Sčavnice

Praznujemo ob delovnih uspehih

Radgonska podjetja ob 41. obletnici radgonskega upora

Ob praznovanju in spominih na velike dogodke pred 41 leti v Gornji Radgoni se pridružujemo dobrim željam in čestitkam, ki so izkane delovnim ljudem Radgone in okoliša: Gradbeno podjetje, Avtoremont, Vulkanizacija, Gornjeradgonsko opekarniško podjetje, Obrtno podjetje »Mesoizdelki«, Kmetijska poslovna zveza, Obrtno podjetje »Elrad«, Trgovska podjetja »Tobak«, »Sloga«, »Doma«, »Zeleznina«, Restavracija »Pri kolodvoru«, Krojaštvo-šiviljstvo »Moda«, Parna pekarna in Potovalni urad »Turisti« iz Gornje Radgone.

Od nekoč do danes je dolga doba. V štiridesetih letih se je Gornja Radgona močno razvila in gospodarsko zelo razmahnila. Gradbena dejavnost je v tem mestu zelo očimna in zato je bilo potrebno razviti gradbeništvo. To je bilo storjeno leta 1946 z ustanovitvijo gradbenega podjetja »Ograde«, ki se danes imenuje samo Gradbeno podjetje Gornja Radgona in je znano po vsem okolišu. V začetku je bilo v tem podjetju zaposlenih okrog 100 delavcev, zdaj jih je že nad 130 in imajo vedno polne roke dela. Rezultati njihovega dela so vidni v vsem mestu in vsej okolici. Lahko bi našli: zadržne domove, ki jih je ogledlo to radgonsko podjetje, lahko si ogledamo stanovanjske bloke, ki jih je zgradilo to podjetje, lahko se seznanimo z novimi zgradbami javnih ustanov, ki jih je prav tako izgotovilo Gradbeno podjetje v Radgoni. Delo zahteva od delovnega kolektiva tudi sodobno opremo, zato so sklenili v podjetju, da bodo nabavili nekaj strojev, tako mešalce kot dvigala in drugo opremo. Za potrebe dela tega podjetja skrbijo tudi obrati, kot so mizarstvo, cementnine, teracerstvo...

Brez dvoma je dosedanji razmah podjetja pomemben za gospodarski razvoj občine in nudi osnovo še za nadaljnji razvoj, kar

ročil tudi iz tujine. Kvalitetna in lepa proizvodnja je omogočila podjetju osvojitve vsega domačega trga, a razširitev domače televizije napoveduje podjetju še veliko bodočnost.

Pri proizvodnji je »Elrad« naletel na težave, predvsem glede prostorov in strojev. Lani so začeli graditi nove poslovne prostore, nabavili pa so tudi ekscentrične stiskalnice in polavtomatske strojuce. Tako zdaj sami proizvajajo vse potrebne polizdelke. Vse večje povpraševanje po proizvodih »Elrad« zahteva od kolektiva in ožje skupnosti vse mogoče prizadevanje za dograditev začetnih prostorov in izpolnitev strojnega parka.

Podjetje trenutno zaposluje 30 delavcev, med njimi tudi 7 žensk. Tako so delno rešili tudi problem nezaposlenosti na območju občine. Letos bodo končali obratne prostore, nabavili nove potrebne instrumente in si bodo delno uredili lastno eluksažo. Pomagali si bodo s krediti in s sredstvi iz lastnih skladov.

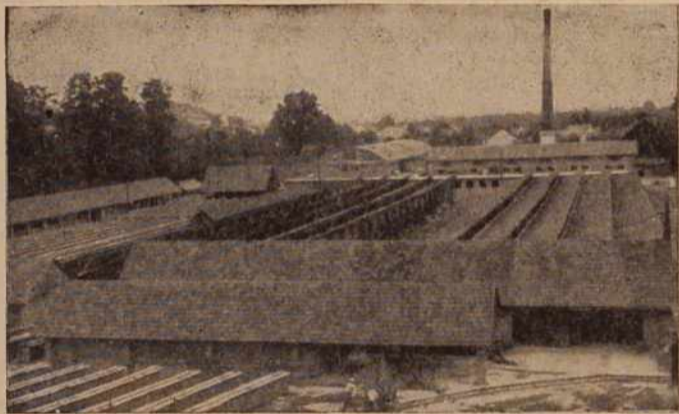
V Gornji Radgoni je precej trgovskih podjetij, med katerimi je kadicem najbolj znano trgovsko podjetje »Tobak«, ostalim potrošnikom pa trgovsko podjetje »Sloga«,

slovni uspeh podjetja, ki želi v vsem ustreči odjemalcem. V tem podjetju se zavzemajo za zamisel, da bi združila trgovska prizadevanja vsa podjetja v mestu in bi s skupnimi močmi zgradila sodobno trgovsko hišo, ki bi bila v ponos prebivalcev mesta. Kolektiv ima težave tudi s krediti za nabavo blaga kovinske stroje in gradbenega materiala, vendar s prizadevnostjo vedno izpolnjuje plan in dosega primerne poslovne uspehe.

Obrtno podjetje »Mesoizdelki« s svojimi poslovalnicami v Gor. Radgoni, Radencih, na Kapeli in v Apačah je znano po tem, da posreduje potrošnikom sveže in kakovostno meso ter mesne izdelke, odkupuje pa tudi govejo živino in drobnico vseh vrst po dnevnih najvišjih cenah. Torej opravlja hvaležno poslanstvo in koristi potrošnikov in kmetovalcev v svojem okolišu.

Vsem potnikom, ki potujejo skozi Gornjo Radgono, pa je zelo znana prikupna restavracija »Pri kolodvoru«, ki postreže vsem z dobro pijačo in dobrimi jedili. To je najbolj obiskana restavracija v tem mestu s sodbno in ustrezno postrežbo. Osebe te restavracije je zelo prizadevno in marljivo. Restavracija je tudi na lepem kraju v mestu in si brez nje ne moremo predstavljati celovitosti mesta.

- »ZARJA« LJUTOMER
- »ZARJA« LJUTOMER
- »ZARJA« LJUTOMER
- »ZARJA« LJUTOMER

Med najmočnejša in najbolj urejena podjetja pa vsekakor sodi Gornjeradgonsko opekarniško podjetje, ki je bilo ustanovljeno pred 120 leti, a so o njem ostali zbrani podatki iz časa gradnje krožne peči leta 1880. Okrog dvajset let pozneje je bila ta opekarna opremljena s stroji, ki jih še danes uporabljajo, vendar že v zelo obnovljenih obratih. Po prvi svetovni vojni je bila opekarna v lasti tedanje občine G. Radgona. V času gospodarske krize (1932-1936) je bila tudi ta opekarna v kritičnem položaju. Opekarna v Boreciah je bila v tem času izven obratovanja. Tudi med drugo svetovno vojno je bila v kritičnem položaju. Pred koncem vojne je okupator izropal. Delovni kolektiv je vendar v dveh mesecih dosegel primerno obnovo za začetek obratovanja. Največja predvojna proizvodnja je znašala 2 milijona opečnih enot, kar je v sedanjih cenah 16 milijonov din. Tedaj je bilo zaposlenih 60 delavcev. Rekonstrukcija in mehanizacija po drugi svetovni vojni je omogočila povečanje proizvodnje na okrog 9 milijonov opečnih enot, do vrednosti nad 100 milijonov din. Proizvodnja se je povečala za okrog 450%, število zaposlenih pa se je zvišalo za 210%. To je vsekakor velik uspeh. V delih: rekonstrukciji in gradnji nove peči je veliko prispeval sam delovni kolektiv, prav tako pri gradnji umetne sušilnice, ki je prva te vrste v Jugoslaviji. Nameravajo zgraditi še dva stanovanjska bloka in si sploh prizadevajo v skrb za človeka in v skrb za proizvodnjo. Izdelujejo 22 vrst opeke, zlasti tenkostenske strojne opečne konstrukcije. Zadovoljujejo le 1/3 vsega povpraševanja. Dnevna proizvodnja je enaka potrebam za gradnjo ene stanovanjske hiše.

ki ima svoje poslovalnice predvsem v samem mestu. Tako ima svojo poslovalnico »Majda«, poslovalnico »Zarja«, »Kekec«, »Potrošnja« in poslovalnico »Sčavnica« v Spodnji Sčavnici. To podjetje si vsekakor mnogo prizadeva, da bi ustreglo potrošnikom in skrbi za to, da imajo od najmlajših do najstarejših prebivalcev vsi iz tamkajšnjega okoliša vse, kar utegnejo zaželeti.

Krojaštvo in šiviljstvo pa je podjetje, ki se je postopoma uveljavilo v vsem okolišu z izgotavljanjem moške konfekcije po naročilu. Ta oddelek tega podjetja se je že močno razmahnil in je potreben še večje razširitve. Podobno je tudi s šiviljskim obratom, ki skrbi za ženske z lepo žensko konfekcijo. To podjetje bo postopoma še razširilo svojo dejavnost in tako skrbelo za prebivalstvo svojega okoliša, kolikor bo pač največ mogoče.

Takega mesta, kot je Gornja Radgona, pa si prav gotovo ne moremo zamisliti brez primerne pekarnice. V Radgoni skrbi za dober kruh in pečivo tamkajšnja Parna pekarna. Delovni kolektiv te pekarnice zadovoljuje zahteve svojega okoliša in sprejema pobude potrošnikov in ustreza njihovim željam v okviru svojih zmognosti in zmogljivosti pekarnice.

Novost za Gornjo Radgono pa je potovalni urad »Turisti«, ki trenutno posreduje potovanja na Vis. Ta urad organizira tudi izlete v razne turistične kraje in tako skrbi za razvedrilo prebivalstva, ki se želi po nornem delu v poklicih odpočiti in razvedriti. Ker je ta urad ob meji, kjer ga potrebujejo tudi za menjavanje valute, se ukvarja tudi s tem in tako razbremeni ljudi, ki potujejo v tujino, te skrbi. Ta urad je za Radgono vsekakor pridobitev in bo prav gotovo žel za mnogo uspeha.

pomeni povečanje narodnega dohodka pa tudi povečanje zaposlenosti.

Med podjetji, ki se zelo hitro razvijajo, je tudi Avtoremont, podjetje, ki je bilo ustanovljeno 1952. leta. Sprva je bilo to podjetje za splošno mehaniko, pozneje pa se je preusmerilo in zvajala usluge na avtomobilih TAM Maribor in Tomos Koper. Letos je podjetje začelo tudi s servisno službo in avtoprevozu. To je edino podjetje te vrste v Pomurju in zajema vse stroke, ki so potrebne pri izvrševanju generalnih popravil motornih vozil. Sindikalna podružnica tega podjetja se je odločila v času praznovanja 40. obletnice ZKJ zgraditi otroško igrišče. Podjetje deluje doslej še vedno v tesnih prostorih in je zaradi velikega razmaha pričelo graditi nove delavnice, kjer bo delo mogoče primerneje in lažje opravljati.

Vulkanizacija je podjetje, ki skrbi za vsa vulkanizerska dela v tem okolišu že od 1952. leta in se utegne še razviti.

Tudi kmetijska poslovna zveza, ki ima kratko dobo poslovanja, si prizadeva navzati čim tesnejše stike s kmetijskimi združenji in čim uspešnejše poslovati v svojem posredovanju med kmetijskimi združenji in podjetji, ki so zainteresirana na odkupu poljskih pridelkov in ostale kmetijske proizvode. Zlasti skrbno pa se lotova povsem proizvodnih nalog.

Med podjetji, ki so se v zadnjih letih najbolj uveljavila v poslovnih krogih, pa sodi obrtno podjetje za izvrševanje elektro in radio-tehničnih del »Elrad«. To podjetje je bilo ustanovljeno leta 1955 in je bilo strogo uslužnostno. To podjetje je preživel kritično dobo in je našlo rešitev in razmah v izdelovanju televizijskih in UKW anten s celotno potrebno opremo. To je zdaj edino tako podjetje v državi in ima veliko na-

SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT

Soboški judoisti na republiškem prvenstvu

Pred dnevi so se mladinci soboške judo sekcije udeležili borb mladinskega republiškega prvenstva v Celju. Tekmovanje je bilo v vseh kategorijah z veliko udeležbo vseh klubov Slovenije. Iz soboške judo sekcije so se pomerili v štirih kolicih v tehnični metov in končnih prijemov Evgen Miholič, Robert Drvarič, Edo Uršič in Ivan Medič. Najboljši po moči in tehniki, dinamiki in vztrajnosti je bil Evgen Miholič, ki je šole v četrtim kolu izpadel. V zadnjem kolu je imel nasprotnika z zelenim pasom. Ta je bil po znanju in rutini metov mnogo boljši. Vseku-

kor bi Miholič s svojo vztrajnostjo in gibčnostjo premagal tudi tega nasprotnika, če ne bi prejel nehotih udarcev v nos z nasprotnikovim komolecem. Zaradi poškodbe in nastale bolečine je Miholič popustil ter bil nato v končnem prijemu premagan in izločen od nadaljnjih borb. Tudi

Edo Uršič se je s svojo borbenostjo izkazal, dočim sta ostala dva bila nekoliko slabša. Vsem pa je potrebno še mnogo sistematičnega treninga, da bodo lahko kljubovali in zasedli primerna mesta v ekipnem tekmovanju v mesecu juniju v Mariboru in v Murski Soboti.

NA ROKOMETNIH IGRIŠČIH

ESS : SAG 11:14 (2:7)
Domači srednješolci so svoj letni obračun napravili v soboto, ko so odigrali zadnjo tekmo v letošnjem prvenstvu. Zmagali so si priborili gi-

mnazijci. Prvi polčas je bil za ESS usoden, saj se je polčas končal z visokim rezultatom 7:2 v korist gimnazijcev. Igra je bila, kot je to že v navadi, seveda zelo ostra, tako

da je imel sodnik Titan izredno težko nalogo.
Najboljši strelec je bil Mirko Tuš (Gimnazija) s 7 zadetki, pri ESS pa Jože Kovac s 4 zadetki.

PARTIZAN BELTINCI :
PARTIZAN SOBOTA
15:10 (7:8)

Predzadnji četrtak je bila v Beltincih prvenstvena rokometna tekma med domačim Partizanom in Partizanom iz Sobote.

Najboljši strelci so bili Sraj s 7 zadetki za domačine, in Sarotar ter Stevanec s 3 zadetki za goste.

Tekmo je sodil Janez Cigan, katerega je publika močno kritizirala.

Mladina se pripravlja za nadaljnje delo

Na nedavni seji OK LMS, ki sta se je med drugimi udeležila tudi sekretar OK ZKS Jan Ros in sekretar OO SZDL Sida Podlesek, so analizirali dosedanje delo in se pogovorili o praznovanju Tedna mladosti in Dneva vajencev ter o dljučevanju mladine v mladinske delovne brigade.

Ob analizi dosedanjega dela so ugotovili, da prizadevanje ni ostalo brez uspehov, vendar pa bo v bodoče treba organizirati še več predavanj in posvetovanj, tako za naše aktivne mladih zadruženikov kot za klub mladih proizvajalcev. Prav tako bo treba preko občinskih komitejev poživeti delo nekaterih mladinskih aktivov.

V Tednu mladosti se že po vseh občinskih centrih vrstijo razne prireditve. Ponekod bodo pripravili kresovanje s predavanji in kulturnim sporedom ter medsebojnimi tekmovanji. Skoraj vse občine bodo šolam preskrbele prevoz na osrednje občinske proslave.

Okrajna proslava Dneva vajencev je letos v Murski Soboti. Po večerajšnji svečani akademiji se danes vrstijo številna tekmovanja v različnih disciplinah. V popoldanskem času bodo razdelili med zmagovalce pokale, spominske zastavice in diplome, zvečer pa bo mladinska zabava.

Na seji so sklenili, da bodo

poslali na traso avto-cesto kombinarino MDB Murska Sobota — Gorica, ki bo ena najmočnejših brigad, sestavljena zvečine iz kmečke mladine. Iz Sobote bo šlo okrog 70 brigadirjev, skupno s strokovnim kadrom. Brigadirji bodo imeli možnost, da pridejo do kvalifikacij, saj bodo tam lahko obiskovali razna strokovna predavanja in tečaje. Brigada bo odpotovala na traso nekako proti koncu maja.

Radgonski pionirji — prometni mišičniki

V preteklem tednu, to je v Tednu prometa, je Zdrženje šoferjev in avtomobanikov usposobilo v Radgoni in Radencih po 12 pionirjev za prometne mišičnike. V petek popoldne, po končanem tečaju so pionirji-prometni mišičniki ob spremljavi godbe na pihalah korakali skozi Radgono. Pred postajo LM jih je sprejel komandir postaje tov. Gruber. Krajši sprejem in pogostitev sta pionirjem pripravila tudi predsednik občine in predsednica obč. odbora SZDL.

„Pokaži, kaj znaš“ tudi v Radgoni

Preteklo nedeljo je priredil Radio Murska Sobota v Radgoni oddajo »Pokaži, kaj znaš«. To je bila pionirska in mladinska prireditev, izven konkurence pa so nastopili tudi cicibani.

Ceprav so bile povabljeni k sodelovanju vse šole v občini, so se udeležili prireditve le pionirji iz Radgone, Apač, Stogovec in Radeneec. Vitevši cicibane je bilo vsega 20 nastopajočih. Spored je bil precej pester. Tudi izvedba je bila v splošnem zadovoljiva. Nastopali so posamezniki in v skupinah po dva in tri, največ pet. Na sporedu so bile deklamacije, petje in godalni instrumenti. Od skupin je treba

strpno pričakovali končnega izida. Nagrad ni bilo, zaradi slabe organizacije prireditev iz Radgone in Murske Sobot. Trgovsko podjetje »Doma« bi mlade talente rado obdarilo, vendar o tem ni bilo obveščeno.

Prva tri mesta so dosegli Irena Maučec, pionirka 2. razreda osnovne šole v Radgoni z odlično deklamacijo »O puranu«. Dosegla je 100 točk, drugo mesto je zasedla mlada pesnica Nada Klaneček, učenka 6. razreda osnovne šole v Radgoni za svoji pesmi Narobe svet in Gozd šumi. Dohila je 93 točk. Tretja pa je bila Jožica Zver, ki je deklamirala pesmico Pomladni dežek in Zdravo, prvi maj. Ocenjena je bila z 90 točkami. Vsi navedeni bodo nastopili na oddaji »Pokaži, kaj znaš«, ki bo 24. t. m. v Murski Soboti.

- »ZARJA« LJUTOMER
- »ZARJA« LJUTOMER
- »ZARJA« LJUTOMER
- »ZARJA« LJUTOMER
- »ZARJA« LJUTOMER

VERŽEJ

Glasbena šola iz Ljutomera je priredila v nedeljo samostojen glasbeni koncert v Veržeju. Prireditev je dobro uspela, čeprav obisk ni bil najboljši. Čudno je, da vodstvo vzgajališča ni poslalo na ta koncert svojih gojencev, saj bi prjjetni svok mladih harmonikarjev navdušili tudi marsikateroga od teh mladincev.

Ali je res tako?

Iz Prosenjakovec smo prejeli dopis v katerem dopisnik kritizira tale primer :

V nedeljo dopoldne je tov. M. S. streljal z račno puško na ptice povelje. Pri tem je ubil 3 skorce in še nekaj drugih ptic. Nad tem početjem so se vaščani zgražali. Dopisnik meni, da račne puške niso za to, da bi z njimi ubijali ptice

povke, marveč za to, da se pionirji v šoli učijo strelske veščine.

Tudi pri nas v uredništvu smo mnenja, da ima dopisnik prav.

ŠAH

V počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ je bil v nedeljo prijateljski šahovski dvoboj med mladimi šahisti iz Ljutomera in soboškimi gimnazijci. Igrali so na osemih deskah v domu JLA. Zmagali so gimnazijci z rezultatom 5,5:2,5.

Istočasno je bilo izvedeno tudi šahovsko tekmovanje med pionirji in pionirkami osemletke I. in osemletke iz Ljutomera. Dvoboj se je končal z zmago gostov z rezultatom 3:1.

Iz šalovske občine

Nedavno tega so zasvetili z električno tudi v Peskovcih. Spočetka je šlo težko, saj se je sprva odločili za električno le nekaj vaščanov. Precej zaslug, da so Peskovčani zasvetili z električno lučjo, ima tudi elektrifikacijski odbor.

Pred kratkim so imeli v Peskovcih ustanovni občni zbor mladinskega aktiva. Kaže pa, da je zavladalo po tem sesanku med mladino mrtvilo. Podobno je tudi v gasilskem društvu, v katerega bi se lahko včlanilo še več mladih ljudi.

KMETIJSKA TRIBUNA

Letno škropljenje sadnega drevja

Izkušnje kažejo, da z zimskim škropljenjem sadnega drevja dosežemo vidne uspehe v zaščiti sadnega drevja. Če pa hočemo pridelati res prvovrstno sadje, moramo drevje tudi poleti večkrat škropliti. Čim večkrat škropimo v poletnem času, tem kvalitetnejši bodo naši pridelki. V tem primeru moramo škropliti poleti vsaj tri do štirikrat, in sicer predvsem proti širim sovražnikom nasadov jablan in hrušk: ameriškeemu kaparju, rdečemu pajku, jabolčnemu zavijaču in škrlupu.

Za letno škropljenje proti rdečemu pajku in ameriškeemu kaparju bodo uporabljena določena kemična sredstva: Diazinon, Ekatin, Metasystox, Systox in Tediion.

Zaradi istočasnega zatiranja škrlupa se naštetim kemičnim sredstvom lahko pričneš ali Lirotan ali bakreno apno ali Orthooid.

Pri letnem škropljenju sadnega drevja so v uporabi tudi žvepleni pripravki: žveplenoapnena brozga, Cosan, Thiovit in Sumporol.

Vsa navedena kemična sredstva so bolj ali manj strupena in je zaradi tega potrebna velika opreznost. Kmetijske zadrage morajo zaradi tega obvezno nabaviti za vse člane ekip zaščitne obleke, maske za obraz in rokavice. To varovalno opremo morajo škroplilci uporabljati ves čas med delom.

Pojasnilo k članku „Križevci pri Ljutomeru“

V zvezi s člankom »Križevci pri Ljutomeru«, objavljenem v našem listu 30. aprila 1959 smo prejeli naslednje pojasnilo:

»Pisec članka je bil napačno obveščeno, ker mleka v prahu ni delila osnovna organizacija Rdečega križa v Križevcih pri Ljutomeru, pač pa šolske mlečne kuhinje iz svojih viškov. Seznam rečnih učencev in predšolskih otrok so pripravili učitelji po najboljši presoji, pregledan pa je bil tudi na razširjeni seji RK, SZDL in šolskega odbora. Že takrat smo bili mnenja, da vsi predšolski otroci ne bodo zajeti, ker je šolski okoliš prevelik. Obdarovanih je bilo 282 otrok in ni čudno, da je kdo izpadel. Vsi, ki so pri delitvi sodelovali, so se trudili, da bi dobili res vsi, ki so pomoči potrebni. Mogoče je, da so se pri tolikem številu na-

redile napake. Vsekakor pa osnovne organizacije RK ne zadene nikaka krivda. Vsem ustreči je težko, sicer pa so vsi, ki so pri delitvi izpadli, naknadno prejeli mleko in moko.«

Giza Blagovič, tajnica RK v Križevcih in vodja šolske kuhinje

KRVODAJALCI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI V MURSKI SOBOTI od 4. do 9. maja 1959

Jože Jablanovec, Bakovci (osmič); Marija Barbarič, Zenkovi (drugič); Bara Jerobić, Gomilice (četrtič); Matilda Janšovec, Logarovi (drugič); Marija Hožan, Murska Sobota (drugič); Ana Halas, Crensovec; Geza Kerčmar, Ivanovci; Gizela Kučan, Salamenci; Franc Holc, Nunska graba; Alojz Holc, Dobravci; Helena Veron, Petišovci; Helena Vida, Elizabeta Zalig, Rozalija Varga, Rozalija Močnik, Katarina Palfi, Katarina Kiš, Marija Somi, Franc Vida, Janez Varga, vsi iz Petišovce.

V imenu bolnikov se vsem krvodajalcem najlepše zahvaljuje za podarjeno kri Transfuzijska postaja v Murski Soboti.

MURSKA SOBOTA — Od 22. do 24. maja ameriški barvni film »Yanke na dvoru kralja Artur«; od 26. do 28. 5. ameriški film »Pustolovščine v Burmici«.

GORNJA RADGONA — 23. in 24. 5. ameriški cinemascopski film »Belo poročilo«; 27. in 28. 5. italijanski film »V znamenju Venere«.

LJUTOMER — 23. in 24. maja angleški barvni film »Pupurna dolina«; 27. in 28. maja švedski film »Velika avantura«.

ZDRAV. SLATINA RADENCI — 23. in 24. 5. jugoslovanski film »Cesta dolga leto dni«; 28. 5. vzhodno nemški film »Ozdravljenje«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU — 23. in 24. 5. ameriški film »Bog iz Guajane«.

VIDEM OB SCAVNICI — 23. in 24. maja ameriški film »Gospa Mini-vere«.

VERZEJ — 23. in 24. 5. ameriški film »Po nedolžnem obsojenju«; 27. maja francoski barvni film »Vrtincu Himalajec«.

CEPINCI — 24. 5. film »Lucrecia Borgia«.

VELIKA POLANA — 23. in 24. maja mehiški film »Umiram srečnec«.

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

Mali OGLASI

TRAVNIK v Andrejcih in njiivo (85 a) v Sebeborcih prodam. Vprašati: Skalič, Sebeborci 71. M-469

10 KOM. AZ PANJEV, naseljenih, prodam. Družine dobro razvite. Ciril Kosi, Verzej št. 40. M-471

ZIDANO NEOMETANO POSLOPJE za rušenje 15 x 8 prodam. Strešna opeka »Kikinda«. Vprašati: Janez Gabor, Vučja gomila 34. M-473

TRAVNIK v izmeri 59 a na Polanskem polju prodam. Stefan Meglič, Murski Crnci št. 28. M-474

ENODRUŽINSKO HISO z gospodarskim poslopjem. Ostrrešje 12 x 4 m stesano, 15 m² gnoja in 1 ha zemlje, prodam. Franc Rozman, Vučja vas 17, Križevci pri Ljutomeru. M-475

ZLOZLJIV CEBELNJAK — omara, 135 kg, za 10 AZ panjev primeren za prevaževalec, in ročna železna blagajna skobelnik na prodaj. Dr. Podgornik, Križevci 22 pri Ljutomeru. M-476

MLATILNICE »Mav-Hoffer-Schranz« 80-90-107 in 120. Več motornih koles in stabilnih motorjev od 5 do 12 KS. Več hiš in posestev v Mariboru in okolici prodaja: Agencija M. Sobota, Kocljeva 16. M-477

RADIOAPARAT v odličnem stanju, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-478

ZGUBIL sem dežni plašč in hlače na poti od Gor. Slaveč do Ormoža. Poštenega najditelja prosim, da ju vrne proti nagradi v upravi lista. M-482

MALO POSESTVO s takoj razpoložljivim stanovanjem in lepem kraju, 8 km od Maribora, prodam. Mirko Vauda, šol. upravitelj v pokojju, Vukovski dol 27, Jarenina. M-428

ENOSTANOVANJSKO HISO, gospodarsko poslopije in 1 ha zemlje v Murski Soboti, prodam. Vprašati: na upravi lista. M-432

ZAMENJAM TAKOJ dvosobno stanovanje v Piranu za enako v Mariboru ali Murski Soboti. Vprašati: Geza Baranija, »Astorijski«, Maribor. M-462

ENODRUŽINSKO HISO s tremi sobami, kuhinja, veranda, z lastnim vodovodom, trofaznim električnim vodom in cca 60 a vrta, prodam. Cena po dogovoru. Jakob Solar, Dogaše 17, Maribor. M-465

GOSPODARSKO POSLOPJE, kar je možno tudi za stanovanje, 5 ha obdelovalne zemlje, 1 ha gozda, prodam. Cena po dogovoru. Jakob Solar, Dogaše 17, Maribor. M-464

POSESTVO z vsemi kulturami, 6 ha ob glavni cesti Ljutomer-Radgona v Hrastje Moti 35, prodam. Od železniške postaje samo 5 minut. Vprašati: Hrastje-Mota 35. M-465

VREMENSKA NAPOVED za čas od 22. do 31. maja

Okrog 26. in okrog 29. maja povečano nagnjenje k padavinam, v ostalem pretežno sončno vreme in le krajevne nevihte včasih možne.

Dr. H. M.

Tedenski KOLEDAR

Petek, 22. maja — Milan Sobota, 23. maja — Zeljko Nedelja, 24. maja — Cvetka Ponedeljek, 25. maja — Urban Torek, 26. maja — Dragica Sreda, 27. maja — Jančič Četrtek, 28. maja — Gusti

PREKLIC

Spodaj podpisani preklicujem vse govornice, ki sem jih izrekel zoper Jožefo Jelen, upokojenko v Logarovi št. 17. Anton Filipič, Berkovski prelog št. 2, Križevci v Ljutomeru. O-466

Upravni odbor Splošnega stavbenega in pohištvenega mizarstva »Jelka« v Murski Soboti razpisuje delovno mesto OBRATOVOVDE MIZARSKO DELAVNICE

Pogoji: mizarski mojster z delovodsko solo in 5-letno prakso na vodilnem mestu. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Prošnje z življenjepisom in opisom dosedanje prakse dostaviti na upravo podjetja. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Rok prijave do 1. junija 1959.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi ljubljene žene, drage mame, stare mame in sestri

AGNEZE ŠIREC, roj. FARIČ

gospodinje iz Murske Sobotne

se najprisrčneje zahvaljujemo vsem, ki so z nami čutili v teh težkih trenutkih in objokovali blago in nadvse drago pokojnico. Najtopleje se zahvaljujemo primariju dr. Vrhnjaku za veliko razumevanje in požrtvovalno skrb za bolnico. Prav tako toplo se zahvaljujemo dr. Vlajevi za vso veliko pomoč, ki jo je nudila ves čas teške bolezni. Zahvaljujemo se tudi vsemu osebju Splošne bolnice v Murski Soboti za vso skrb in nego, ki so jo njej nudili. Iskreno se zahvaljujemo za pomoč dobri sosedji, tovarišici Gombošjevi. Iskrena hvala tudi kolektivu ČZP »Pomurski tisk« za pozornost, izkazano naši dragi pokojnici, društvu upokojencev in govorniku za poslovične besede, vsem darovalcem cvetja in vencev in vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Zalujoče družine: Širec, Koselj, Farič in, Wortal, sestri: Orehek, Učakar in ostalo sorodstvo.

CARINARNICA V GORNJI RADGONI

razpisuje JAVNO LICITACIJO

dne 28. maja tega leta ob 8. uri v prostorih Carinarnice, Kerenčičeva ul. št. 18. Licitira rabljeno motorno vozilo z nižje navedeno začetno ceno in to:

OSEBNI AVTO ZNAMKE »MERCEDES-BENZ« tipa 170 S, izdelan leta 1951 z radioaparatom. Začetna licitacijska cena je 428.000 din.

Avto si zainteresirani lahko ogledajo vsak dan od 7. do 14. ure na dvorišču Carinarnice. Pravico do licitacije imajo: državne ustanove, zadrugne in društvene organizacije in gospodarske organizacije.

Pred pričetkom licitacije so zainteresirani dolžni predložiti pismena pooblastila in kavcijo 10% od začetne cene vozila.

Carinarnica Gornja Radgona. Št. 902/1-59

Radio Murska Sobota

Četrtek — 21. maja ob 17.00 uri Oddaja v madžarskem jeziku;

ob 17.15 Obvestila in reklame; ob 17.20 »Zeleli ste, poslušajte«;

Nedelja — 24. maja ob 12.00 uri Lokalna poročila in obvestila;

ob 12.15 »Zeleli ste, poslušajte«; ob 13.10 Oddaja v madžarskem jeziku;

ob 13.35 Z mikrofonom v Gornji Radgoni;

ob 13.45 Zabavne melodije; ob 14.00 uri Prenos javne oddaje »Pokaži, kaj znaš« iz dvorane kina »PARK«.

Torek — 26. maja ob 17.00 uri Poročila, obvestila reklame;

ob 17.10 Oddaja v madžarskem jeziku.

OBVESTILO

Radio Murska Sobota organizira za Ljutomersko občino dne 22. maja ob 19. uri v dvorani Glasbene šole v Ljutomeru javno pionirsko-mladinsko prireditve »Pokaži, kaj znaš«.

Privoplasirani na tej prireditvi se bodo udeležili okrajne javne pionirsko-mladinske oddaje v Murski Soboti (24. maja).

V počastitev Dneva mladosti bo Radio Murska Sobota organiziral v nedeljo, dne 24. maja (z začetkom ob 14. uri) prvo javno pionirsko-mladinsko oddajo »Pokaži, kaj znaš«. Javna oddaja bo v dvorani soboškega kina »PARK«.

Privoplasirani na občinskih prireditvah bodo o svoji udeležbi in o vseh podrobnostih v zvezi z nastopom pismeno obveščeni po upraviteljstvih svojih šol.

Zaradi radijskega prenosa prosimo vse obiskovalce, da svoja mesta v dvorani zasedejo najkasneje do 15.30 ker bo ob 14. uri dvorana zaprta.

Pionirsko-mladinski oddaji »Pokaži, kaj znaš« sledi koncert pevskega zbora zamejskih koroških Slovencev. Vstopnice veljajo za obe prireditvi.

Radijski svet Relejnje radijske postaje Murska Sobota razpisuje mesto UPRAVNIKA relejnje postaje. Pogoji: višja ali srednja šolska izobrazba ter desetletna novinarska praksa oziroma politična dejavnost.

Soboška KRONIKA

POROČILO O ROJSTVIH, POROKAH IN SMRTI od 4. do 12. maja 1959

Rodile so: Marija Hauko iz Borejce, deklica; Ana Džuban iz Murske Sobotne, deklica; Helena Kozar iz Murske Sobotne, dečka; Renata Mejak iz Lendave, dečka; Rozalija Danč iz Genterovec, deklica; Eva Cigler iz Vanča vasi, dečka; Marija Lipič iz Mlajtince, dečka; Katarina Šemen iz Murske Sobotne, deklica; Anica Zadravec iz Presake, deklica; Marija Henzl iz Lipe, deklica; Albin Micevski iz Zvenavlj, dečka; Gizela Tanavec iz Vadarce, dečka; Gabrijela Ivančič iz Ključarovec, deklica; Pavla Ratko iz Sulince, dečka; Marija Lukač iz Kroga, deklica; Justina Golob iz Hodoša, dečka; Jelka Miholič iz Stročje vasi, dečka; Marija Ferencak iz Tešanovec, deklica; Iboljka Kuronja iz Križevce, dečka; Rozika Klemenčič iz Dokležovja, deklica; Marija Koki iz Veščice pri Ljutomeru, dečka; Marija Banfi iz Rankovec, deklica; Katarina Mesarič iz Lipovec, dečka; Vera Lipar iz G. Lakoša, deklica; Marija Lopoši iz Satahovec, dečka; Helena Foršon iz Murske Sobotne, Rozalija Dominko iz Ljutomer, dečka.

Poročila sta se: Zemlič Ladislav, gradbeni delavec iz Dokležovja in Ana Titan, poljedelka iz Bakovec.

Umrli so: Ludvik Janot iz Fokovec, star 56 let; Alojz Kuhar, poljedelec iz Martjanec, star 67 let; Stefan Barbarič iz Murske Sobotne, star 78 let; Marija Bagari iz Murske Sobotne, stara 76 let; Kristina Pavlinjek iz Cankove, stara 61 let; Franc Forjančič, gostilničar iz D. Slaveč, star 59 let; Franc Bagari, upokojenec iz Kroga, star 63 let; Stefan Gjerak, poljedelec iz Rakičana, star 65 let.

» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER
» Z A R J A « LJUTOMER

POROČILO O ROJSTVIH, POROKAH IN SMRTI od 12. do 20. maja 1959

Rodile so: Gizela Grah iz Pečarovec, dečka; Rozalija Horvat iz Cmelovec, deklica; Marija Kozar iz Boreče, deklica; Anica Petek iz Črnc, dečka; Klara Savel iz Martjanec, deklica; Marija Kučan iz Ivanjševce, dečka; Kristina Sobočan iz Gomilice, deklica; Dragica Bušin iz Lendave, dečka; Helena Novak iz Kroga, dečka; Ana Zver iz Beltince, dečka; Terezija Virag iz Rakičana, deklica; Anica Kulmančič iz Skakovec, dečka; Anica Skafar iz Lipovec, deklica; Rozalija Semenič iz Dobrovnika, dečka; Marija Contala iz Petoče, dečka; Marija Gjerkeš iz Nedelice, dečka; Verona Zver iz Lipe, Stefanija Skraban iz Kroga, dečka; Verona Perkič iz Bakovec, deklica.

POROKA
Zvonimir Aničič, kinooperater iz Novske in Stefica Zvirovski, gospodinja iz Novske.

SMRTI
Franc Jošar, poljedelec iz Strukovec star 79 let, Karel Fartek, poljedelec iz Trdkove, star 59 let, Agneza Širec, gospodinja iz Murske Sobotne, stara 62 let, Franc Skraban, poljedelec iz Kroga, star 77 let.

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Stefana Kovača 16 — Telefon 438 — Uprava: M. Sobota, Kocljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasni in naročniški oddelček: Stefana Kovača 16 — Telefon 438 — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovorjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki, M. Sobota, številka 605-70

— Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Z malce dobre volje in odločnosti

DPD »Svoboda« ima že od svoje ustanovitve nalogo, da skrbi za družabno življenje Radgončanov in okoličanov za njihovo izobrazbo in kulturo. Njena dejavnost pa bi se lahko na tem področju z malce dobre

Pod gornjim naslovom nam je poslal tov. Jože Kaučič, Lomanoše št. 6, Gornja Radgona prispevek, ki ga objavljamo v celoti. Poslani prispevek naj bi bil nadaljevanje razprave o tem, kako poživiti in popestriti družabno življenje v naših krajih. S tem ko to objavljamo, pričakujemo nadaljnjih prispevkov tudi iz ostalih krajev.

volje in odločnosti še povečala — tako v Radgoni sami kakor v okolici. Poskusili so sicer že s čitalnico, kar pa jim ni uspelo. Vendar bi lahko bila čitalnica prav tako dobro obiskana, kot je sedaj knjižnica, čeprav je med bralci največ žensk. Vodstvo DPD »Svoboda« je namreč pozabilo na kmečko mladino, med katero bi bilo, seveda če bi vodstvo za to poskrbelo, dovolj čitateljev.

V Radgoni sami je med letom zelo malo mladine, ker je večina v šolah, zato pa bi morala »Svoboda« organizirati razna predavanja in sestanke po okoliških vaseh. Mladini

Mladi, a vedri obrazi deklet — mar ni lepo na taborjenju, v objemu platenih hiš? Tudi to je zdravo izžbljanje v drugem delu življenja: prostem času

in to kmečki mladini bi morala prikazati, kje si naj počne zabavo, oziroma razvedrilo. Če ne bi šlo drugače, pa bi lahko to dosegli z raznimi primernimi filmi, ki bi jih naj predvajali v okoliških vaseh, predvsem pa v Lomanoših, Lutvercih, Podgradu in drugod, kajti prav tem manjka dejavnosti radgonske »Svobode«. Pa tudi o kakšnih kmečkih in zabavnih filmih ni bilo tu niti sledu, čeprav bi bilo zanje prav gotovo veliko zanimanje med tamkajšnjim prebivalstvom in »Svoboda« bi lahko še tudi tu žela uspeha.

Z uvedbo kinemaskopskega platna v Radgoni se je povečal finančni

uspeh kina. Uprava kina pa bi si prav gotovo lahko zagotovila uspeh tudi s predvajanjem zares kakovostnih filmov, ki so slabo obiskani oziroma manj kot takrat, ko vrtijo razne kavbojske in podobne filme, ki nimajo prav nobene vrednosti in so na sporedu samo zaradi tega, da izvažljajo ljudem denar.

S pomočjo kinematografa in z raznimi zanimivimi in poučnimi predavanji in sestanki bi lahko mladino privedli do neke skupne točke. Torej ji kaže prikazati in sploh nuditi to, kar je dobro ali kar je vsaj povprečno in kar ji bo koristilo v življenju.

PREDLOG O PLESNI ŠOLI

Tudi knjižnica bi lahko bila bolj obiskana s strani kmečkega prebivalstva. Ko sem nujno potreboval Trdinova dela, sem se moral prepričati, da v knjižnici sploh vseh niti nimajo. In prav take knjige najbolj ugajajo kmečkim ljudem. To bi morala »Svoboda« tudi upoštevati, namreč to, da kmečki ljudje, čeprav so preprostejši od meščanov, zelo radi čitajo, in to tista dela, ki jih razumejo in ki govorijo o njihovem življenju. Sicer pa bi knjižnica lahko že sedaj ustrezala kmečkemu prebivalstvu, seveda, če bi ga »Svoboda« do tega privedla s tem, da bi vzbudila v njegovih vrstah zanimanje za dobro slovensko knjigo.

Če pa bi organizirali plesno šolo, bi se lahko vsaj nekako ogmili takojmenovani aplanski izgubi pri veseljah. Tudi za to bi bilo med Radgončani, ki sicer znajo ceniti dobre in kulturne zabave, dovolj zanimanja in prav tako tudi med okoliškim prebivalstvom.

Večja skrb za kmečko mladino

Tudi dramska sekcija bi lahko bila bolj živahna, če bi se »Svoboda« nekoliko ozrla tudi na kmečko

mladino prej omenjenih področij in pa na kmečki ljudi. Z dobrimi igrami (seveda s primernimi igralci) bi lahko »Svoboda« prav gotovo žela uspeh, kakor v lastnem mestu tako tudi z gostovanjem po drugih krajih. Ponavljam še enkrat, da Radgončani — velika večina — znajo ceniti dobro ustvarjalno delo svojega DPD »Svoboda« in zato bi si lahko zagotovila le-ta še večji uspeh kot doslej. Zelo ji pa tudi pomaga pevski zbor, ki skoraj povsod — lahko rečemo kar povsod — doživi uspeh in zato vsa čast prizadevnosti voditeljev tega zbora.

Tako bi lahko res z malce dobre volje in več energije vodstva »Svobode« poživili in popestrili družabno življenje Radgončanov. Za radgonsko okolico pa velja, da zelo potrebuje pomoči prav od »Svobode«.

Jože Kaučič

RADENCI

Ob zaključku Tedna RK je krajevni odbor Rdečega križa v Radencih pogostil 27 starčkov. Ob stoletnici Rdečega križa jim je pripravil slavnostno kosilo. 86-letna Katarina Babič je bila najstarejša med povabljenici, najmlajši pa je štel 59 let. Vsi udeleženci so bili tega neprichakovane sestanaka zelo veseli, radenski Rdeči križ pa zasluži za to človekoljubno gesto vse priznanje. Ika.

4. številka

O vzgojnih težavah z invalidnim otrokom je pisal Srečko Rot v Pomenkah s starši. Pri nas je mnogo invalidnih otrok zaradi bolezni, največ po prestani otroški paralizi. V Kamniku imamo zavod za usposabljanje invalidne mladine. Srečko Rot, ki je upravnik tega zavoda, je v svoji dolgoletni izkušnji prišel do važnega zaključka, da moramo ravnati z invalidnimi otroki glede zahveta in oblik dela po možnosti enako, kakor z zdravimi.

Helena Puharjeva piše o roditeljskem domu kot o prvem torišču spolne vzgoje in na židnjih straneh revije v rubriki »Midvas« o nesporazumu med zakoncema (avtor je Stan-ko Holy).

Vsekakor je 4. številka revije Otroki in družina vsebinsko in slikovno zelo pestra.

BISTRICA

Na zadnjem sestanku SZDL na Bistrici so govorili o vlogi in nalogah organizacije. Za preteklo obdobje je značilen precejšen napredek vseh treh Bistric, ki je zlasti opazen pri gradnji novih in obnavljanju starih hiš, nakupovanju radijskih sprejemnikov, koles itd. Po vojni so na Bistricah zgradili 75 novih in obnovili 76 starih hiš, nakupili 100 radijskih sprejemnikov itd. V bodoče bo morala organizacija zlasti povečati število svojih članov. —že

Otrok in družina

Takoj za uvod številke nas opozori dr. Vlado Schmidt na sledeče: »Ko tehtamo pridobitve štridesetletnega organiziranega boja naših komunistov, moramo uvrstiti mednje tudi napredek na področju našega vzgojnega dela. Ta napredek izvira iz izboljšanja objektivnih družbenih pogojev za vzgojo... ter iz bolj razvite zavesti o usmerjanju vzgojnih prizadevanj, iz resničnejše pedagoške znanosti, ki nastaja na tem temeljih.« Pri nas pa so se ti pogoji spremenili po zaslugi komunistov.

V vrstah učiteljev in drugih družbenih delavcev vedno več govorijo o ustanavljanju družin pionirjev, združnikov ali šolskih zadrug. Kake so te zadruge? Na to vprašanje je odgovoril učitelj Milojko Vidmar. Janez Kromar pa piše o šolskem vrtu.

Marsikoga bo zanimalo, kaj je pokazala anketa na območju stanovanjske skupnosti Stadion. Anketa je bila izvedena letos februarja, anketni listi pa so vsebovali vprašanja o družinskih članih, njihovih poklicih in starosti, o velikosti stanovanj, o prehrani, o varstvu in vzgoji otrok ter o želji staršev, kako urediti zaščito in varstvo, kako organizirati razne servisne dejavnosti itd. Odgovori so zelo zanimivi. Zbrala jih je Ančka Cerinova in nam o tem poročila. Ob pregledu ankete je ugotovila, da se želje in potrebe stanovanjcev v marsičem razlikujejo od plana dela, ki si ga je že pred anketo zastavil svet stanovanjske skupnosti Stadion.

»Bolj redko spregovorimo na straneh naše revije o razveseljivih prizadevanjih naše mladine,« pravi prof. Jovita Podgornikova in piše o mladinski radijsko-televizijski oddaji »Spoznavajmo svet in domovino«.

Prof. Franc Strmčnik pa zaključuje svojo razpravo o kaznovanju otrok s to mislijo: »Zelo važen je kontakt med vzgojiteljem in otrokom in sicer pred in med kaznovanjem ter po njem. Notranja vez med njima ne sme biti nikoli v resnici preturgana. Vzgojitelj mora dati vedeti otroku, da ni izgubil zaupanja vanj, da ga spoštuje kljub njegovim slabostim in da mu je hudo, ker ga mora kaznovati. To gotovo ni lahko doseči. Je pa potrebno, da otrok ne izgubi vere in zaupanja vase, da lahko premaguje občutek manjvrednosti in obup, ki se ga lotiva med kaznovanjem.«

V Sloveniji imamo več vzgojnih domov, ki jih imenujemo tudi vzgajališča. Vanje prihajajo mladoletniki in mladoletnice zaradi socialne in moralne ogroženosti, pa tudi zaradi že storjenih kaznivih dejanj. Bogo Germovšek nam piše o tej mladini in o njenih problemih po odpustu iz vzgojnih domov. Zelo živ primer zapuščenega otroka je opisala učiteljica Marija Brezovec. Starši in mladina, ki se pripravljata na zakon, se bodo ob tem članku zamislili. O filmu »Primer dr. Laurentisa« so še vedno živi razgovori. Revija objavlja pismo neke naročnice in odgovor nanj.

PRESENEČENJA

PRESENEČENJA PRESENEČENJA PRESENEČENJA

KJE? V LJUTOMERU
PRI KOM? PRI TRGOVSKEM PODJETJU
„ZARJA“, Miklošičev trg. 6, tel. št. 58

KOMU? POTROŠNIKOM
ZAKAJ? ZA NJIHOVO ZADOVOLJSTVO
KAKŠNA? PSST! O tem pa niti besedice.

Poskušajmo uganiti sami. Sporočimo svoja ugibanja na naslov podjetja. Če bomo uganili, ne bo več prese-
senečenj, pač pa veliko zadovoljstvo.

»Menda je res bilo približno tako.«
»Ne samo približno, temveč natančno tako.«
»Saj vendar razumete. Izginotje znanstvenika Parkerja...«
»Vse razumem, gospod Padovani, le prištedite si trud za opravičevanje. Preveč dobro vem, kako rožice cveto. Toda jaz na vašem mestu bi moža, ki mi je sledil, na licu mesta odpustil.«
»Zakaj, če dovolite?«

»Trikrat sem ga opazil med svojim sprehodom. Če ste tega moža poslali na lov za Fermentejem, bo prej ujel zlikavec njega kot pa narobe. In veste, po čem sem sodil, da je neznanec od policije in ne iz vrst zlikovcev? Po tem, ker je hodil za menoj kot kužek za svojim gospodarjem, medtem ko v nasprotnem primeru ne bi nemoteno prišel v hotel naše dame, kamor sem bil namenjen. Sicer pa mu prav nič ne zavidam. V nekaj urah je videl več Rima kot kdaj koli prej v enem tednu.«

»Navzlic vsemu vam moram zadevo pojasniti,« je posegel vmes Padovani. »Niti najmanj nisem dvomil, da ste vseskozi zaupanja vredni, toda prav dejstvo, da prihajate iz Švice, nam je narekovalo previdnost. Kar pa zadeva moža, ki vam je sledil,« je dodal Padovani, »je bilo zadnjič, da sem ga poslal po takem poslu. V prihodnje se bo pečal le s kurjimi tatovi v rimskih predmestjih.«

»Prosimo, ne povejte mu tega,« je dr. Krauss nenadoma menjal barvo. »Svojo nalogo je prav dobro opravil. Bila je samo sreča, — zanj seveda nesreča, — da sem se nagonsko večkrat ozrl in ga videl, ker sem se bal zlikovcev.«

»Saj to je ravno. Možakar preveč pade v oči in s tem prisili ljudi, da se ozirajo za njim. Sicer pa nisem tukaj za to, da bi obravnavali psihologijo policijske službe. Vrnimo se k naši stvari. Po vsem tem, kar smo doživeli, vam svetujem vsem sku-kaj skrajno previdnost. Predvsem: ne uporabljajte nobenih taksijev več in opravičajte le najnujnejša pota.«

Bojan Šinko: MRLIČ V AVTU

»Gospod Onič bo razpolagal od danes naprej z mojim avtom, ki sem ga kupila te dni, in s soferjem, ki ste mi ga več-
raj poslali vi, gospod inšpektor, ne da bi sama vedela,« je dejala Syl in nehote stopila k Oniču, prežeta od skrbi za njegovo varnost.

»Prav je tako,« je dejal Padovani. »Gospoda Barrymora že čaka naš človek v njegovem hotelu. In kaj z vami, gospod doktor?«

»Ponovno menim, da nisem več potreben tukajšnje nege. Sicer pa je tukaj človek še manj varen svojega življenja kakor pri sadistki Nini Berger,« je odločno pripomnil Švicar.

»Za vašo varnost sem že poskrbel, kako, je pa moja stvar. Vsekakor ne boste več opazili, če vas varujemo ali nadzorujemo,« je smehljaje dejal inšpektor. »Kar pa zadeva vaš odhod iz bolnišnice, je zdravnik mnenja, da jo boste lahko zapustili že jutri, če boste ostanek noči dobro prespali.«

»Kajpak, da bom, če me ne bodo upihnil, kot so pred pol ure hoteli mojega jugoslovanskega prijatelja.«

»Ne bodo vas, ne, zato pa bomo sedajle ugasnili luč v vaši sobi, ker vas nameravamo zapustiti. V temi pa bo nudila tudi vaša zajetna postava le neviden cilj, razen če bi vas hoteli zadet z atomsko ali vodikovo bombo.«

Zjutraj je bil dr. Krauss prvi gost v Oničevi pisarni, na katere vratih je pisalo »Privatno«. »Obisk dobimo,« je dejal poslovni tajnik lepe Syl. »Berry in Collins sta sporočila svoj prihod. Prvi se vrača nazaj v domovino, drugi pa ima menda poslovne opravke v Rimu!«

»Njun prihod bo potrdil detektivovo domnevo, da je ta ali oni izmed njiju upleten v vso zadevo, sicer ne bi potoval za nami v Rim!«

»S formalne plati je njun prihod opravičljiv.«

»S formalne že, toda drugače...«

»Dokler nima Padovani nobenih dokazov, mora molčati.«

»Vsekakor in lahko si predstavljam, kako mu je zaradi tega pri srcu. In drugače, dragi Benedikt?«

»Odlično. Noga mi še malce nagaja, a navzlic temu bi bil spet pripravljen za podobno pustolovščino, seveda če bi imel zagotovilo, da se bo prav tako dobro končala.«

»Ali z drugimi besedami: s strelom skozi okno v mojo glavo?« je hudomušno vprašal Onič Švicarja.

»Nikakor ne! se je nasmehnil dr. Krauss. »Upam, da bodo vse krogle, ki jih bodo zlikovci, preden jih dobimo v pest, izstrelili na nas, zgrešile svoj cilj kot nocojsnja, ki je bila namenjena mojemu najboljšemu prijatelju.«

Nato je Onič razkazal svojemu gostu prostore incognito evropske podružnice »Parker & Company«. Dr. Krauss se je zelo čudil preprosti opremi. »Pugliese se malce čudno vede,« je dejal Onič. »toda čim se bom povsem vpeljal, ga bom poslal za zapetec. Ob koncu obiska je Onič predstavil dr. Kraussu steno-daktilografko gospodično Federico Parenzan, mlado bitje z deško pričesko, ki si je s svojim mladostnim videzom namah pridobila simpatije dobrodušnega Švicarja.

»Gospodična Parenzan je menda edino žensko bitje v uradu? Toda ni se ti treba opravičevati. Dobro in lepe tajnice ne padajo z neba,« je vprašal.

Na poti do Lune

Nadaljevanje

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

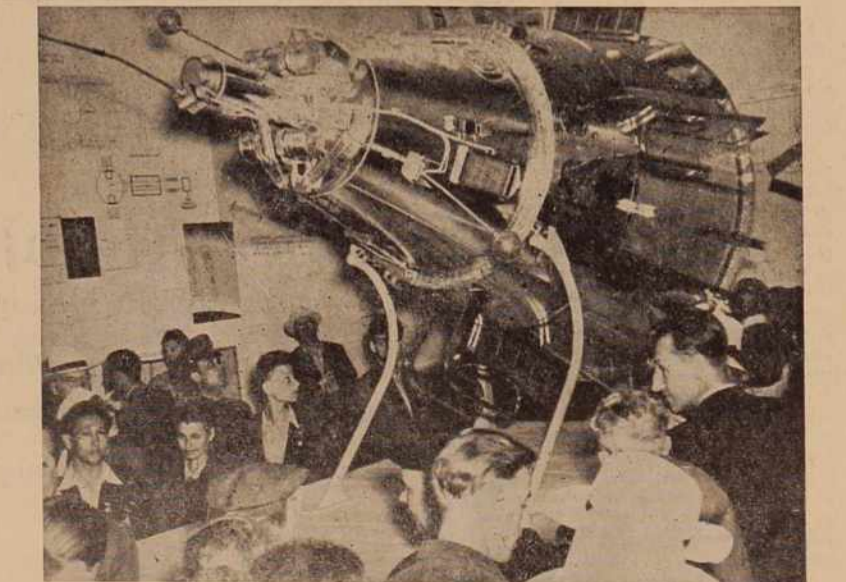
Toda astronomi bi bili bolj zadovoljni z opazovanjem sonca in zvezd ter planetov, ki jih z Zemlje lahko je delno opazujemo. Raziskovali bi lahko marsikaj, kar jim na Zemlji ni dosegljivo. Tudi žarki in elektronski ing. bi s pridom uporabljali Luč kot svoje najboljše laboratorije. Luna je velik brezstrašen prostor, ki bi na Zemlji zahteval nedosegljiva finančna sredstva. (Naprave za razbijanje atomov bi lahko zgradili na Luni na prostem. Mala privlačnost Lune bi omogočila lahko montažo težkih delov, kar dela na Zemlji ljudem velike preglavice, včasih naravnost nerešljive probleme. Magnet, ki je na Zemlji težek 10.000 ton in mora letati na celi seriji temeljev, bi tehtal na Luni šestkrat manj. Po tem sodič bo mogoče na Luni ustvariti ogromne naprave, o katerih na Zemlji niti sanjati ne moremo. Pogonska energija pa bi bili sončni žarki, ki so na Luni mnogo močnejši, saj se ne izgubljajo v tomljenjem v ozračju, kot je to na Zemlji.

Ali bodo vse te lastnosti izkoristili strategji in poskušali na Luni ustvariti močno vojaško industrijo ali pa bosta celo dva velika nasprotnika na Zemlji tekmovala tako daleč, da bosta ustvarila dva bloka tudi na Luni?

Toda ko to govorimo, ali sploh vemo, kakšna je Luna? Oddaljena je od Zemlje 384.000 km, obkroži Zemljo v 27 dneh 7 urah in 45 minutah, Luna je obrnjena k Zemlji vedno le z isto polovico, je štikrat lažja od Zemlje, premer ji je približno štirikrat manjši od Zemljinega, privlačnost ima šestkrat manjšo od Zemlje... V šoli nas učijo in so nas učili, da je Luna trdno telo, sam kamen, ki je pokrit s plastmi prahu... Kako bomo torej na Luni pristali?

tem vprašanju: ali bo sploh kdaj mogoče pristati na Luni? Gerard Kuiper, eden izmed največjih strokovnjakov za naš sončni sistem in eden izmed najbolj poznavačev planetov in Lune je posvetil vso pozornost luninim smorjem. Ta morja so majhne, velike in ogromne ravnine luninih vulkanskih lijakov. Kuiper meni, da je površina teh smorjev prekrita s strjeno lavo, ki se je razlila iz lunine notranjosti na mestih, kjer so lunino površino prebili velikanski meteorji. V davnih časih, ko so ti lijakovi na ta način nastajali,

so bili tudi največji sloji lunine notranjosti v tekočem stanju, ker so vzdrževali visoko temperaturo razni radioaktivni procesi, ki so se tamkaj dogajali. Ob trčenjih z lunino površino so ogromni meteorji torej povzročili razlivanje lave, ki se je potem hitro ohladila. Za lažje drobe me ni Kuiper, da so se ob trčenju, vrženi v višine, izgubili v vesemirju, težji pa so padli v lavo in se v njej stopili. Po tem takim je površina smor-jac povsem trdna in omogoča nemoten pristanek medplanetarnih ladij.

Sputniki in sploh sateliti so že nekaj vsakdanjega. V času svetovne razstave v Bruslju so vzbujali še obilje radovednosti, zato so svoje sputnike Sovjeti s pridom razstajali v svojem paviljonu — gotovo ne brez določnega propagandnega namena.

DA - NE - DA - NE

Vprašanje pristanaka na Luni je še vedno sporno. Odgovor na vprašanje: zakaj? je povsem enostaven ker ne vemo kakšna je površina Lune. Ali je podobna zahtevam letališča za pristajanje medplanetarnih ladij oziroma raket? Tega podatka v resnici nimamo niti za druge planete. Na nedavnem kongresu ameriškega astronomskega združenja je bila prava polemika priznanih astronomov prav o